

OKRUGLI STO – NARODNO POZORIŠTE

23.04.2007.

Plava sala Gradske kuće – Subotica

Boško Krstić: Poštovana gospodo dobar dan, drage kolege, dobro došli, ovo je okrugli sto o ovom trenutku najatraktivnijoj, najznačajnijoj temi, sa kojom se suočio naš grad: izgradnja Pozorišta. S obzirom da je sazivač ovog okruglog stola gradonačelnik Geza Kučera, ja bih zamolio prvo njega da vas pozdravi, i da kaže s kakvim ciljem smo ovo sazvali.

Geza Kučera: Hvala lepo. Poštovane dame i gospodo, dragi gosti, novinari, želeo bih se zahvaliti svima koji ste se odazvali pozivu i došli danas na Okrugli sto. Pozvao sam ljude iz raznih oblasti, iz raznih delatnosti, od projektanta do pozorišnih ljudi, ljude, koje subotičani poznaju, ljude iz javnog života, delom iz politike, sve one, kome Subotica, kome Pozorište znači puno. Grad živi, treba da živi živio je u prošlosti i živeće još puno godina. U tom živom organizmu gde se dašavaju stvari oko kojih se slažemo više, ponekad ne. Jedna tema, rekonstrukcija gradskog pozorišta je jedna takva tema koja uvek pobuđuje, pobuđuje sigurno veliko interesovanje, pa ima i oprečnih mišljenja. U cilju da u tim dilemama, o opredeljenjima danas razgovaramo sazva sam ovaj skup, možda bi trebao biti mnogo širi, mnogo veći, ali mislim da imamo predstavnike iz svih delatnosti pa ovi ljudi mogu merodavno da daju svoj sud, svoje viđenje, i da će sigurno pomoći da lakše definišemo neka pitanja koja su još otvorena. Ovo nije konferencija za štampu, ovo je okrugli stol, pa stoga molim novinare da oni ne postavljaju pitanja, na pitanja će odgovoriti struka. Molim sagovornike, učesnike ovog okruglog stola da daju saglasnost da se ovaj razgovor snima, da emisiju ovi, ili deo emisije možemo prikazati u javnosti. Želim stvarno da današnji razgovor bude otvoren, krajnje korektan, u duhu jednog opredeljenja da uradimo u ovom vremenu ono što je najvažnije za naš grad, za budućnost naše. Želim uspešan razgovor, a zahvaljujem se unapred na onoj pomoći koje ćete mi dati, da i svoje stavove mogu formirati još stamenije, sigurnije, koje sam do sada imao. Zamolili bismo gospodina Boška Krstića da on bude moderator današnjeg ovog razgovora, da on vodi sastanak, pa molim da se povinujemo njegovim rečima i njegovim uputstvima. Hvala još jednom i prijatan boravak ovde u Plavoj sali opštine Subotica.

Boško Krstić: Hvala lepo gospodine Kučera. Ja bih zamolio, s obzirom da vas ima dvadesetak predviđenih da govore, da se izlažu, da se držimo te neke minutaže, do pet minuta. Ja ću sebi dozvoliti da nekim učesnicima dozvolim malo više, pre svega gospodine Temunoviću koji će ovde prezentovati delove projekta, pa će u svakom slučaju biti potrebno malo više vremena. S obzirom da svakome damo pet minuta, dozvolite mi da samo dva minuta: Rekao bih nekoliko rečenica ... Možda evo samo za početak, možda kao neki ton, kao da pokušamo da razgovaramo kao ljudi koji žele ovom gradu i ovom pozorištu najbolje, bez obzira da li su u pravu ili nisu u pravu. Narodno pozorište u Subotici je u ovom trenutku najznačajniji objekat za obnovu istorije grada... Najveća dosadašnja investicija u kulturi... Mislim da bi sama izgradnja pozorišta bila jeftinija... Najveća investicija Vojvodine i Srbije u neki objekat kulture u Subotici... I naravno, najveća zainteresovanost građana Subotice, kako će ono biti obnovljena... Sami centar, sa zgradom Narodnog pozorišta je najvrednije što Subotica kao grad poseduje, o što je čini prepoznatljivom, istovremeno slično gradovima koji su sačuvali svoju graditeljsku baštinu. Građanska svest u Subotici kao gradu, ovde zbog istorijske dramatičnosti mukotrpnog rada prošla je put od potpune ignoracije i ravnodušnosti prema vrednostima do relativno visoke značajne svesti o značaju graditeljskog nasleđa zaštite i očuvanja. Ta svest o gradu je nekako podeljena. Od konzervativne, koja zazire od bilo kakve intervencije jer u prošlosti ima sijaset razloga za skepticizam, nepoverenje i odbijanje bilo kakvog novog predloga, do preterano samouverene ambicije da se sve može i svako staro mora zameniti novim. Mnogo je primera dobrih, stručnih i doslednih projekata, koji su Suboticu postavili na relativno visoko mesta gradova koji brinu o sebi, a i brzopletih, neukih, neuspešnih projekata u gradskom jezgru. Dugo vreme se zna pretvoriti u kratko vreme... To se sada pokazuje na primeru Pozorišta. Decenijsko odugovlačenje možda će se ipak na kraju pokazati srećnim... Učinilo je da projekat pozorišta kao građevinski objekat, a i hrama umetnosti budu pomalo pomešani, eklektični i nose delom pečat dramatičnog vremena koji smo prošli i još ga prolazimo i koje poseja nepoverenje u sve, često, i sa sijaset uverljivih primera. Pitanje je: Kako danas, po najvišem stručnim kriterijumima i svetskim dostignućima obnoviti Narodno pozorište, najstariju zgradu u centru grada, koji svaki subotičanin smatra delom svojom, argumentovano, stručno i otvoreno. Objasniti stručno građanima kako će im ta zajednička kuća izgledati, i preuzeti, naravno odgovornost, da je učinjeno sve, sa najviše dobre volje, znanje i ljubavi za ovaj grad, poštovanja prošlosti, i nade i vizije i njegovu budućnost. Eto toliko o nečemu, što znate svi, i osećate, pretpostavljam, svi. Evo ja ću sada pokušati da zamolim, mi smo napravili neki redosled koji smo morali, pa bih molio da se ljudi ne bi iznenadili kada budem došao do njih. Prva žrtva

koji će brobiti led, je evo istoričar, Mirko Grlica. Izvoli, Mirko.

(Žagor, razgovor..)

Mirko Grlica: ... Ako je to gotovo, ja bih počeo. ... Znači, kao prva misao koja mi se nametnula kada sam razmišljao čime bih ovaj skup mogao da doprinesem pre svega iz ugla moje struke kojim se u zadnjih dvadeset godina bavim, pala mi je to neka... pomućena istorija koju danas imamo u subotičkom pozorištu, s obzirom da selektivno pamćenje uglavnom doprinosi do stvaranja urbanih legendi koji vrlo često nemaju potporu u istorijskim činjenicama. Tako i sa pozorištem... Mi danas vrlo temeljito govorimo o vek i po istorije subotičkog pozorišta, a da u stvari mislimo na jednu konkretnu zgradu. Situacija sa samim pozorištem je bila bitno drugačija, i prolazila je trnovit put od „underground“ scene s početka XIX veka isto tako i u polovini XIX veka, kada je zgrada subotičkog hotela „Pešta“ podignuta. Ja bih voleo da znam, a ne znam ko je u taj sadržaj ugradio i pozorišnu salu, verovatno je to bio Škulteti i još neko, iz subotičkog gradskog veća, koji je u toj zemljoposedičkoj većini imao hrabrosti da u jedan tako moderan sadržaj ugradi. Međutim, sudbina tog pozorišta bila je vrlo, vrlo diskutabilna, i u dominaciji onoga što je Radomir Konstantinović uglavnom vrlo precizno nazvao duhom palanke. Već 1866 Škulteti se bunio što je devastirana pozorišna sala, što se u njoj održavaju balovi, što se puši, .. pijanči, da bi takav status on vrlo brzo nastavio. To se vrlo lepo vidi i po razglednicama iz prve polovine, druge polovine XIX veka, kad umesto „Városi színház“ iznad korintskih stubova jednostavno stoji naziv „Varoši“, odnosno hotel „Pešta“. To je dovoljan pokazatelj tretmana pozorišta u tom trenutku. Nešto je bilo bolje početkom XX veka, kada se Subotica okrenula više ka tom gradskom, urbanom tkivu, kada je pokušano i da se iz gradskog budžeta finansira pozorišna trupa na mađarskom jeziku, kada su gostovanja Srpskog Narodnog pozorišta na svako godišnje, ako se ne varam, i kada je iznad tih korintskih stubova konačno bio natpis „Gradsko pozorište – Városi színház“. Jedan podatak, koji mislim da nije korišten u današnjim razmatranjima dosadašnjem što sam pronašao u svojim beleškama, potiče iz januara 1914. godine, kada je gradska vlada objavila u novinama da namerava da podigne zajam od deset miliona kruna, da izgradi novo pozorište. Tih deset miliona kruna i još mnogih deset miliona kruna, a i na žalost ljudskih života je otišlo u I svetskom ratu koji je usledio, te se Subotica probudila u novoj državi, i isto tako sa dominirajućim palanačkim duhom koji za potrebe pozorišta nije imao toliko sluha da otvori i da finansira profesionalnu pozorišnu truppu, nego su pozorišnim životom Subotice koji je postojao, dominirale jeftine šaljive priče, u kojima je dominirala gospođa Pić Ferenc, i neke druge na srpskom jeziku. Sve je tako ostalo .. iz tog vremena je i situacija da je iz 25. godine sačuvana fotografija gde se na zgradi današnje sale vidi lepo ispisan natpis, da su u njoj nalazi gradski bioskop. Situacija je bila takva sve do II svetskog rata, do iza II svetskog rata, kada je konačno osnovana institucija i profesionalno pozorište, kada je prava umetnost zaživela među subotičanima, i kada je tar urbani duh dobio šansu da nadvlada dominirajući, do tada dominirajući palanački duh. Nije ni to išlo lako, te tekovine su se sublimirale možda najbolje u devetnoj deceniji XX veka, kad je Subotica doživela jednu, ja bih rekao jednu erupciju urbanizacije, kada je ovo sve što imamo danas nastalo, kada je voljom gradske vlasti Pozorište postavljeno kao jedan od brendova ovoga grada, i kada je nastala ova ideja, mislim da se u stvari ide u jedan ovakav čin koji mi danas razmatramo. To je u najkraćem ono što je pred nama. Danas stojimo pred najraćim, tako reći pred odlukom, da li želimo i da budemo grad, ili ćemo se povinovati pred pominjanom i dalje prisutnom palanačkom duhu, mislim da ova ponuda koju sada imamo da je treba prihvatiti, s obzirom na odnose finansiranja, ako su oni potvrđeni, da je to jedan poklon Subotici, koji treba da se iskoristi. Ali mislim da samo pitanje nije u tome, mislim da sama institucija gradskog narodnog pozorišta samim dobijanjem nove ili rekonstuisanjem stare zgrade neće dobiti ništa ako njoj u gradskom budžetu ne posveti znatno više sredstava, ako se u njemu ne mogu praviti prvoklasne predstave, mada i današnji nivo zaslužuje pažnju, ali tek nakon toga dobićemo pozorište, kao što sam rekao da bude brend ovoga grada. Znači, moje opredeljenje u tom smeru, ako ne uspemo u odnosu na ovaj problem da želimo da postanemo grad, u tim standardima, mislim da nam provincija ne gine...

Boško Krstić: Hvala lepo... Jedna osoba koja se najviše bavila Pozorištem i pratila njenu novu sudbinu od početka pa do današnjeg dana, to je arhitekta Gordana Prčić-Vujnović se pojavila sa vrlo opsežnim tekstom, sveobuhvatnim, čini mi se koji mogu da pomognu ko je želeo informisati u toku ovog zbilja velikog i komplikovanog posla. Evo, ja bih predložio da Goca i Mirko promene mesta, bar sada...Gordana Prčić – Vujnović iz Zavoda za zaštitu spomenika kulture ...

Gordana Prčić-Vujnović: Dilema koja me danas muči da li staro ili novo pozorište, nije uopšte nova. Već krajem prošlog, XIX veka znači, nekih četrdesetak godina nakon izgradnje pozorišta, ta ista dilema bila nametnuta. Tada se raspravljalo o tome, da li porušiti već tada, kako oni kažu staru zgradu, ili izgraditi novu. Diskusija je kulminirala početkom XX veka, i naravno, pobedilo je bezbolnije, i jeftinije rešenje, objekat je adaptiran, u periodu od 904 do 907 godine. Ista ova dilema se javila i nakon 100 godine, tokom sedamdesetih

godina XIX veka, tu su se javile neke nove vizije, projekata kroz idejne vizije, a u to vreme tih novih vizija pozorišta, Zavod je još uvek bio u stavu da je objekat treba restaurirati, ali je već tada konstatovano da već postojeća sala nema neke izuzetne vrednosti, i da treba restaurirati salu iz 1904. godine. Pošto se da diskusija staro-novo pozorište zaoštravala, 990-ih godina Zavod je uradio jednu detaljnu analizu čitavog pozorišta iz istorijskih dokumenata, arhitektonskih dokumenata, jednu veoma zaštitarsku analizu, i valorizaciju celoga toga kompleksa. Odatle je potekao i ovaj naš stav prema pozorištu. Ja bih samo sad u kratkim crtama navela šta bi bilo ono što je najvrednije, i što mi smatramo da je najvrednije od ovoga našeg pozorišta. To je prvo pozorišna funkcija. Znači mi ne čuvamo zgradu kao zgradu samo, mi čuvamo pozorište na ovoj lokaciji. Jer pozorište je i to što je odigralo neku ključnu ulogu u razvoju ovoga grada, naravno pored mnogih drugih činjenica. Urbanistička postavka ovoga pozorišnoga bloka je takođe veoma značajna u konceptu geneze urbane matice, gradskoga jezgra, a pozorište sa svojim stubovima, sa svojim pročeljima je jedan veoma bitan urbani motiv, simbol ovoga grada, koji je urastao u memoriju ovoga grada, i to je ono što mi čuvamo. Što se tiče same arhitekture, ona je analizirana pod funkcionalni sklop, konstruktivni sklop, stilsko-estetske vrednosti zgrade su analizirane, znači, kroz tri faze izgradnje, ili kako je Ante Rudinski jednom lepo rekao razgradnja pozorišta traje sto godina. Zaista, ta izgradnja je i razgradnja tog pozorišta. Ona je počela te 904., 907. godine i danas ja mogu reći da od svega toga što je na tom objektu sačuvano i najvrednije to je taj pročelni motiv, ulazni foaje, stepenice i balska dvorana. To je ono kompaktno što je ostalo od Škultetijevog perioda što ima te konstruktivne stilske i estetske vrednosti. Krilo prema Borisa Kidriča je toliko promena preživelo počevši od 905. godine kada su porušeni konstruktivni zidovi unutar objekta, kada je svodna zidana konstrukcija zamenjena jednom čeličnom konstrukcijom, balvanima i nekom veoma diskutabilnom međuspratnom konstrukcijom, funkcionalni sklop toga dela objekta je tom prilikom takođe izmenjen, zidovi pregradni su potpuno porušeni, napravljen je nov, funkcionalni raspored, novi pregradni zidovi, tako da se može reći da je od tog objekta prvobitnog spoljnji omotač tavanske i spoljnje konstrukcija. I sam spoljni omotač je preživio promene, otvori su povećani, dekoracija, mada je zadržala takva secestička obeležja ipak dobila je eklektičke elemente čak je dobila i neke naznake secesije. U naredno periodu svi znamo zakupci koji su danas u pozorištu i koji su ranije bili aktivno radili na razgradnji toga dela objekta, oni su gradili i rušili maltene bez ikakvog nadzora, ja se zaista pitam u koju fazu bi mi ovaj deo objekta mogli restaurirati. Ali sad da pogledamo onaj deo koji nam je važniji u ovoj priči to je deo pozorišne sale, koja je imala neke značajne intervencije 1904. godine u skladu sa tadašnjom secesijom, međutim ta sala je zbrisana, nestala je Škultetijevo i potkovičarsko gledalište i u požaru 915. godine sve je izgorelo. Pozornica je izgorela, mobilijar, gledalište, znači prekično ostali su samo zidovi gledališta, sa krovnom konstrukcijom, koja je iz 904. bila jedno veoma interesantno i napredno stvaranje iz toga perioda. Sala koju mi danas imamo to je sala stara 80 godina. Ona je izgrađena 1926. godine posle 11 godina stajanja, znači u tako nekom ruševnom stanju. Ta sala je planirana i izgrađena kao dvonamenska, kao bioskopska i kao pozorišna sala. Ona nije donela neke savremene tekovine iz onoga perioda, već se oslanjala na preživeli stilske pravce iz prethodnoga perioda tako da je i njeno unutrašnje uređenje neka reminescencija vraćanje na ekleptiku, neka vrsta neoeleptike sa obiljem gipsa i mi smo je kao takvu vrednovali kao salu koja nema neke posebne vrednosti. Znači iz svega toga je proizašlo, ono što smo mi smatrali da treba da čuvamo, to je funkcija, to je taj urbani motiv pozorišta i to je to centralno pročelje sa centralnim delom koji spaja ta dva krila. Ovakav stav Zavoda je ovako u stvari otvoreni stav, jer smo smatrali da je pozorište i grad ti, koji treba da kažu, da li ovaj grad želi da našminka i konzervira staru pozorišnu salu, ili želi jednu razvojnu koncepciju pozorišta, jednu razvojnu koncepciju grada, gde će kultura zauzimati značajno mesto. Znači Zavod nije ovde da konzervira, on je tu da čuva vrednosti, a osto tako, te vrednosti koje imamo, ugradimo u današnjost, ugradimo u savremene potrebe, da te vrednosti, da omogućimo da te vrednosti žive u nekoj budućnosti. Još bih tu istakla da smo kao Zavod za zaštitu u ovome projektu koje je prosledio bili projektanti dela koji se čuva. Taj deo je prvobitno bio manji, to je bio samo ovaj deo koje sam malopre navela, ali tokom izrade projekta smo došli do zaključka da i bočni delovi kao što su ulazni foaje i crveni foaje ista tolika površina prema Korzu, čine jednu celinu sa tim pročeljem, i da onim moraju da se sačuvaju. I tako je ugrađeno i u projekat. Ovom prilikom bih još rekla da je ovaj projektantski zadatak što je urađen za pozorište je jedan od najtežih projektantskih zadataka u praksi arhitekture, jer je trebalo ugraditi, uklopiti novi novi deo objekta u stari deo objekta, trebalo je uklopiti novu arhitekturu u okruženje, i naravno, sve to uklopiti u projektantski zadatak koji je bio preobiman, bio je preobiman i za one prvobitne zaštitarske uslove. Tako da su gabariti u odnosu na one prve zahteve malo... malo ... ovaj, višlji. Ali, sad bih još par reči rekla što se tiče uklapanja u okruženje. Kada je objekat izgrađen, 1854. godine u okolini su bile prizemljuše, blatnjave ulice, popločanja nije bilo, daske su bile umesto trotoara, dominantni su bili sakralni objekti, Gradska kuća i možda još poneka

spratnica. Znači, pozorište se nije uklapalo u to okruženje. Pozorište je odskakalo, ono je dominiralo i ono je na neki način predstavljao opredeljenje ovoga grada u budućem razvoju, opredeljenje ovoga grada da kultura zauzme dominantno mesto u tom budućem razvoju. Danas, gabariti koji su predviđeni ovim projektom, iznose na visini 22 i po metra, to su gabariti koji se uklapaju u okruženje, koji je u međuvremenu niklo oko pozorišta. Danas imamo u okruženju oko objekta koji su skoro dvostruko višji od samog pozorišta. Da li danas možemo reći da se pozorište ne uklapa u to okruženje? Ne možemo. Ne možemo, ako gledamo .. ustvari možemo, ako gledamo samo gabarite... Ali uklapanja nisu smo gabariti, uklapanje je i materijalizacija, to je odnos punih praznih površina, to su boje, to je zaista jedno kvalitetno arhitektonsko ostvarenje, koje treba da poveže sve ovo što je navedeno. Još bih ovom prilikom rekla, da ne bude zablude, čak i ako bi se restaurirala stara sala, deo iznad pozornice bi moralo da ima visinu od 22 i po metra, jer to savremena tehnologija zahteva, znači, taj kubus bi mi ponovo imali u jednom delu prema Trgu. I na kraju bih rekla, pored uklapanja pozorišta u ovo okruženje, ja mislim da ovaj objekat treba da dominira. Jer svi javni objekti u gradu koji su tokom istorije građeni, dominirali su. Dominirali su svojom lokacijom, dominirali su i svojom arhitekturom, tako zgrada Gimnazije, dominira Pravni fakultet, Gradska kuća, palate branaka, svi oni dominiraju, prema tome treba uklopiti ovaj objekat, ali treba dozvoliti da on dominira, kao neko opredeljenje ovoga grada da ta kultura ipak, u nekoj budućnosti zauzme odgovarajuće mesto. Ja bih još dodala, što se tiče, verovatno će Rašo o tome reći, naravno, ostaju još neka otvorena pitanja što se tiče gabarita, oblikovanja, treba da se sedna, da o tome još razgovara, da se stvarno dobije jedno delo, koje će dominirati.

Boško Krstić: Hvala lep gospođi...

Gordana Prčić-Vujnović: ja sam malo izašla iz vremena,

Boško Krstić: ja sam to očekivao ocenjujući da je ovakva informacija zbilja neophodna, pa sam eto, napravio malo ... Gospodin arhitekta Deže Ludoši, ... pa ne znam, ako to budemo ovako prenosili, to će biti katastrofa... šta da činimo?... Da li da svako dolazi ovamo, ili da vidimo šta... Jako ćemo puno vremena izgubiti... Ili s ove strane da bude

Gospodin Deže Ludoši je jedan od one generacije subotičkih arhitekata, koji su nekako do šezdesetih, sedamdesetih godina završili i vrlo aktivno počeli da učestvuju u obnovi grada, on je jedan od onih, koji se suočavao sa sličnim problemima, možda ne u ovolikom obimu, ali kada to govorim, onda to mislim pre svega na zgradu staroga mlina na Korzou, i na izgradnju nove robne kuće, tada „Beograd“ , koliko znam, gospodin Ludoši u tome vrlo intenzivno učestvovao. Izvolite, gospodine Ludoši...

Deže Ludoši: Da, imao sam dva slučaja na Korzou, dva objekta, koje je trebalo uklopiti u tu sredinu. Jedan je objekat Doma JNA, ne znam, ko se seća kako je ta zgrada ranije izgledala, i kako danas izgleda, tu smo imali dosta, dosta ovaj problema oko toga, na koji način to da se uklopi, jer gabarit je ipak povećano, u odnosu na ranije, a mislim da smo, ipak, vrlo dobro napravili, završili, jer je to isto nama bilo rečeno da moramo završiti, da ostavimo jedan deo objekta, međutim, u toku izvođenja došlo je do takvih problema, konstruktivnih problema, da smo morali porušiti ceo objekat.

Boško Krstić: To je karakteristično da je Dom JNA potpuno porušen, i potpuno takav izgrađen...

Deže Ludoši: Jeste, u istom stili, praktično služba JNA oni su bili investitori, oni su rekli da ne može da se poruši nego moramo da se držimo uslova koji su dali zaštitari. Međutim, kad su oni došli na licu mesta, ustanovljeno je da je ipak, u toliko lošem stanju, objekat, da se to mora učiniti. I onda njegov odgovor je bio, prema zaštitarima, ovaj, mi smo doneli odluku, objekat se mora rušiti, a vi tužite državu, ako hoćete. I objekat stoji ovako, ja mislim da sva ornamentika koja je na onoj, tom objektu bila, prnešena, i verno izgleda objekat. Ovaj drugi objekat koji je rečen, to je Robna kuća „Beograd“, znate da godinama tamo je stajala taraba, jer je bilo zamišljeno da fasada te robne kuće treba da bude sa elementima koji je imao Mali mir gostiona ovako preko puta, iz ove ulice. Međutim, investitor sa takvom rešenjem nije bio zadovoljan, i onda gospodin Sorad je vodio taj posao, on je napravio dogovor sa Robnom kućom „Beograd“ da će biti sasvim druga fasada. Pošto je tu rok bio veoma, veoma kratak, mi smo rešili objekat praktično sve je to bilo razrešeno, međutim fasada je osao problem. Radovi su već bili u velikoj meri odmakli, najzad, posle 32. varijante došli do rešenja da robna kuća dobije ovu fasadu koja je sad. Mislim da je ta fasada koja je na objektu u ovu sredinu uklapa. Jer mi ne moramo baš da štitimo onu fasadu koja ima ovde u centru ili okolini, nego ipak i današnja arhitektura mora dati svoj pečat. Mora na neki način da iskazuje ono vreme u koje vreme je to rađeno. Ako se vratim na Pozorište, mislim da tu imamo dosta vremena, radovi mogu da idu, i biće vremena da se razreši fasada ako još ima tu određenih primedbi na to, ali u svakom slučaju ne bi trebalo na to ići da blokiramo izgradnju, jer ipak to svaka nova građevina, pogotovo takvih dimenzija, mislim da Subotica treba to da prihvati, i da radi na tom, i da bude srećan da može tako nešto da radi, ali da ne kočimo s tim, kako izgleda taj objekat. Zato ima jako puno vremena i treba samo dati projektantima određeno vreme

da to oni rezešavaju.

Boško Krstić: Hvala lepo, gospodine Ludoši, evo sada bih ja predložimo da napravimo neku tehničku .. da prebacimo sve mikrofone na ovu (levu) stranu, evo. gospodin Guslov je ustao da oslobodi mesto, zamolio bih da svako ko je govornik, dođe ovde, čini mi se da će biti jednostavnije, evo, odmah da zamolim gospodina Rudinskoga, da krene prema mestu da bi stigao u 5 minuta. (premeštanje mikrofona...) Gospodin Ante Rudinski, arhitekta, višegodišnji direktor Zavoda za zaštitu spomenika kulture, inače i sam zaštitar, prvi, zapravo koliko znam u istorije zaštite u Subotici, znamo ga svi, a možda ga ne znamo kao autora i kao rekao bih autora jedne od najpipavije tako da kažem, restauracije koja je urađena u Subotici, u Gradskoj kući, on je rukovodio, on je planirao i rukovodio radovima u obnovi svečane većnice. Izvoli, Ante...

Ante Rudinski: Pa, prvo da se nadovežem na kolegu prethodnog, Ludošija, što se tiče fasade Robne kuće „Beograd“ koji potvrđuje, a i dodatni komentari za Dom JNA. To su dva primera interpolacije u gradu koje smo uspešno odradili, i zaštitari i projektanti, tako da je tu... samo toliko. Što se tiče Robne kuće „Beograd“ to je bio uslov od strane zaštitara da se krovni venac usaglasi sa objektom Prokeš palate, a da na fasadi ne bude ona tipična fasada Robne kuće „Beograd“, koja je svugde prisutna po Republici Srbiji, nego da bude zastupljeno 70 % staklene površine, i 30 % mase zidne koja približno odgovara svim zaštićenim objektima u tom potezu. Što se tiče, može se raditi interpolacije, što se tiče ovog slučaja u vezi sa Pozorištem, morao sam sebi da napravim mali koncept, da ne bi slučajno kazao više a i da ne kažem manje. Prije svega, nisam saglasan sa svim stavovima koji se protive restauraciji, rekonstrukciji i revitalizaciji izgradnji subotičkog Pozorišta. I to se odnosi prije svega na novinare, koji su otvorili Pandorinu kutiju, i čitav tok te diskusije ide sa negativnog konstatacijom. Nadalje, odnosim se na politikantske stavove, koji su u suprotnosti sa obnovom objekta bazirajući se na poluistinu o nama, i manipulišu o mišljenju građana, na stranputicu, sa aspekta stručnog pristupa problemu obnove i restauracije gradskog pozorišta. I treće, odbacujem stavove onih kolega, koji očito nemaju dovoljno stručnosti i znanja, da mogu prihvatiti ovaj projekat obnove koji danas razmatramo. A zašto to činim? Zato što u protekle dve i po decenije slobodno mogu reći, sam aktivno učestvovao na ovom problemu, stručnom, i u celosti podržavam uslove Međuopštinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, uslove Javnog preduzeća Zavoda za urbanizam, kao i projekat koji je pred nama, što se tiče obnove. Jedino bih sugerisao, i mislim da je pravi momenat na dopunu projekta, ne mislim na rad na fasadama, nego bi bilo vrlo uputno za centar grada i ukupnu revitalizaciju najstrožeg gradskog centra, da se pokuša još razmotriti u ovoj fazi izgradnja podzemne garaže za cca jedno dvesta parking mesta koje bi rešile problem parkiranja oko Gradske kuće i u Štrosmajerovoj ulici, s jedne strane, a s druge strane bi omogućili jedan civilizacijski pristup i samom pozorištu, kao objektu, a i čitavoj pešačkoj zoni najstrožijeg centra grada u istorijskom jezgru. To bi trebalo konstruktivno razmotriti kao sugestija u pozitivnom smislu za objekat i mislim da svi uslovi i preduslovi postoje za to. Rekao bih samo, i podržao stav kolegice Gordane da, uistinu pozorište kad se gradilo je bilo iznad svega što je bilo izgrađeno u Subotici. To je bila sredina XIX veka u doba uspona građanske svesti, i materijalizacije iste u arhitekturi, mi smo svedoci da se u periodu od 1893. Vojnić palata, koja je, ona je prva nadvisila tadašnji hotel i pozorište. Dalje se nižu objekti kapitalne vrednosti, koji su pojedinačno zaštićeni, 1903-04. nemojte me tačno držati za godinu, ove banke, koje što je obnovljeno koji su gradili Jakab i Komor, isto je nadvisila zgradu hotela. Onda konkursom za idejno rešenje gde je sada poslastičarnica „Ravel“ isto je nadvisila zgradu pozorišta i njen vrh tornja, ja imam te podatke jer mislim da možda su relevantni, da je sam vrh tornja 18 metara visok, tako da oko tih visina ... E, sad kad mi hodamo gradom i gledamo ne gledamo, građani nikad ne gledaju vertikalno, samo mi... profesionalna deformacija nas arhitekata koji se sa tim bavimo, stalno gledao fasade i vence i krovove... Oću reći da je zgrada pozorišta ostala iznad građanske svesti već na prekretnici XIX i XX veka. Ovi gabariti koji se predlažu ovim projektom sasvim se uklapaju u gradsko istorijsko jezgro, i njegovu obnovu i čine svedočanstvo prekretnici XX i XXI veka ovoga grada. Ja ne bih više govorio, ima i drugih kolega, a ako treba nešto, mogu pojasniti....

Boško Krstić: Hvala najlepše, sad mi je zbilja zadovoljstvo da da najavim, kako bih rekao jednu od stanovnika pozorišta, gospođu Margitu Karnu, prvaka Drame na mađarskom jeziku, sada glumice u penziji, inače dobitnika nagrade Pro urbe, Počasni građanin, pardon, ... da, da, ona će govoriti na mađarskom , pretpostavljam, ...

Karna Margit: Köszönöm szépen, ..

Boško Krstić: Legyen szives erre a székre átülni, nem messze, ez a „szószék“...

Karna Margit: Igen, köszönöm szépen. Annyit szeretnék segíteni, hogyha van rá mód, fogadjuk el a következő századra egy új színházépületet, hogy a következő generációknak már tisztességes otthonuk legyen, mert én amit megértem ebben a színházban, 48 év alatt, az nagyon szomorú, mert akkor sem volt már

egészen tökéletes, utána annyira nem törődött vele a rendszer, hogy csak romlott, évről-évre, a végén már fűtetlenek voltak a próbatermek, a teremben összefolyt a szennyvíz az ivóvízzel, a kazán majdnem felrobbant velünk, olyan áldatlan állapot volt az elmúlt 40 évben, csak úgy néha valamit festegettünk, amit próbáltunk javítani, egyszer volt egy székek cseréje, ami most hát a „Jadran“-ban van. Én bár 62-ben láttam egy makettet, ami hogy majd hogy épül fel az új színház, úgy gondolom, az udvaron belül. A Ristity alatt emlékszem hogy volt egy, a berlini építészeti főiskola diákjainak egy terve, az sem valósult meg, és most nagyon csodálkozok azon, hogy a szabadkai polgárok, úgy érzem, hogy rosszul vannak informálva. Nem más akar épülni ennek a színházi területnek a helyén, hanem színház, és mindent meg kellene tenni annak érdekében, hogy ez létrejöjjön. Én nagyon mellette vagyok, mert higgyék el, akok balülről nem látták ezt az épületet, hogy ez romhalmaz, ez egy szörnyű alapon itt valamikor valamikor „bara“ volt, én nem tudom, hogy lehet-e itt lefelé menni, ez már nem az én dolgom, de ha valamit terjeszkedni nem lehet, akkor menjünk le meg föl egy kicsit, és ez ne legyen probléma a város lakosságának, hogy ez az épület egy kicsit magasabb lesz mint ahogy megszoktuk. Ennyi...

(Prevod: Jeste, hvala lepo. Toliko bih želela da pomognem, ukoliko ima mogućnosti za to, da prihvatimo predlog za novu zgradu pozorišta, da bi generacije koji dolaze imali čestitu pozorišnu zgradu, jer ono što sam ja preživela za 48 godina u ovoj zgradi, to je više nego tužno, ni onda ništa nije bilo savršeno, tadašnji režim nije puno mario za pozorište, a sve se kvarilo i propadalo sa godinama koje su dolazile. Na kraju su nam sale za probu bile bez grejanja, kanalizaciona voda se pomešala sa vodom za piće, jednom je skoro eksplodirao i kazan sa nama, u proteklih 40-ak godina samo smo tu i tamo nešto prefarbali, popravljali, jednom su se promenile stolice, koje se sad nalaze u zgradi „Jadran“-a . Ja sam 62. godine videla jedan maket, gde je bilo prikazano kako će da se segradi novo pozorište, mislim sa unutrašnje strane. Za vreme Ristića kako se sećam postojao je plan sutdenata berlinske građevinske više škole, ni to se nije ostvarilo, i sad se jako čudim, pošto po meni subotičani su krivo informisal. Na mestu zgrade pozorišta neće neka građevina da se gradi, nego novo pozorište. Ja sam pristalica toga, jer ljudi nisu videli unutrašnjost ove ruinirane zgrade, koja je ako dobro znam, sagrađena i na nestabilnim temeljima, ranije je tu bila neka bara, a da li može da se ide gore ili dole, to nije moj posao da odlučim, onda neka se ide malo dole, i malo gore sa zgradom, i neka ne brine stanovništvo to, da li je ova zgrada malo višlja od onoga što smo navikli. Toliko...

Boško Krstić: Nagyon szépen köszönjük. Gospođa Karna Margita je govorila o tome da dok je ona radila imali više nego loše uslove za rad, da se to dešavalo i da je bivalo sve gore i gore, na kraju su uslovi bili nemoguće, podržava da se to pozorište obnovi upravo tako kako se i predlaže. Evo i Mihajlo Jančikina, takođe glumca, ko je isto proveo svoj vek u radu u pozorištu, inače isto, on je dobitnik nagrade Pro urbe. Izvoli, Mihajlo...

Mihajlo Jančikin: Urbisti nastupaju. Drago mi je da mogu i ja da kažem par reči o ovom problemu. Želim da mlađe prisutne podsetim, a neko je već govorio o tome, mi smo u pozorištu osetili usko grlo u toku rada, mislim na period do danas, i sazrela je ideja da kada je Deja radio projekat, ne znam, da li su to krajem sedamdesetih godina, onda je tu bio jedan ozbiljan pokušaj da se da se napravi adaptacija i dogradnja pozorišta. Zbog čega? Pored toga što je zgrada u takvom stanju sam proces rada u Pozorištu je zahtevao neka nova rešenja. U to vreme bile su dve drame, i bilo je vrlo teško omogućiti da te dve drame normalno rade, da bi mogle da dobiju dovoljno vremena da svaka drama pripremi taj komad koji je započet. U proseku je to bilo mesec i po dana. Napraviću jedno poređenje. U to vreme je Jugoslovensko dramsko pozorište neke predstave radilo i pola godine, šest meseci, ispada da smo mi mnogo bolji glumci od glumaca u Jugoslovenskom dramskom pozorištu, jer smo mi tri puta brže, ili četiri puta brže spremali komade nego oni. Ja se sećam, Pleša, pokojni, vrstan glumac, znao je godinu dana unapred da će igrati Hamleta. I plus toga su šest meseci spremali Hamleta. Zamisli kakav je to uslov za jednog glumca, i tako dalje, a naš glumac je dobio mesec i po dana i napravio je veliku kreaciju. Znači, ti uslovi i dan danas važe, ništa se tu nije poboljšalo. Drugo, pozorište, naše pozorište dobro što je tako radilo, nije samo služilo isključivo kao pozorišna umetnost. Na toj sceni su nastupali brojni naši amateri, koji danas nemaju uslova, jer znam vrlo dobro kako se i danas snalaze, tu su koncerti filharmonije održavane i razna gostovanja, naravno opera, baleta i tako dalje... Gledajući, vrlo ste lepo iznosili ja sam sam razmišljajući po ovoj temi koja se rasplamsala u Subotici, pa i ova Gradska kuća je bila čudo kad su je napravili. Znači subotičani su išli napred. Nisu išli nazad. Gledam Muzičku školu, ona je bila sagrađena pre Gradske kuće. Ona je takođe u ono vreme morala izgledati velika, sumnjam da je u to vreme ikad bilo učenika za muzičku školu kao danas. A ipak su naši subotičani razmišljali o budućnosti i napravili u to vreme, čini mi se pravili jednu budućnost, gde će se razvijati muzička umetnost. Ja isto smatram da uraditi, treba prihvatiti ovaj projekat, ono omogućava razvoj pozorišne umetnosti u Subotici, i još jedan primer: Danas, kada se postavlja na scenu, komad već naše

klasike ili bilo koje svetske klase, danas se kaže čitamo to ponovo, i drukčije postavljamo na scenu. Ne možemo postaviti na scenu jednoga Steriju onako kako se igralo pre stopešest godina, logično, i publika se izmenila, i umetnost je išla napred, dakle sve ide napred. Ne možemo zadržavati nešto što po prirodi stvari ima zamaha. Evo, toliko.

Boško Krstić: Hvala najlepše Mihajlu Jančikin, gospođa Rozalija Breščanski-Boroš dramaturg Drame na mađarskom jeziku Narodnog pozorišta.

Rozalija Breščanski-Boroš: Dobar dan želim, ja ću pokušati na srpskom jeziku da iznesem svoje mišljenje. Ja u pozorištu radim proteklih devet godina, i treba publika da zna da se u pozorištu ne dešava samo to što se vidi na sceni. Mnogo toga se dešava i van scene, imamo i probe, imamo i radionice, imamo prostore za skladištenje razno-raznih stvari, i u proteklih devet godina sam bila prinuđena da prihvatim činjenicu da se ti uslovi strašno pogoršavaju. Mislim, uslovi su sve gori, prvenstveno su uslovi gori za umetnički rad. Tamo u pozorištu rade dve drame, ja sam dramaturg mađarske drame, i uslovi za probu, za pripremanje predstava su nemogući u poslednje vreme. I da ne govorimo o tome što je čika Jančikin rekao da uslovi savremenog teatra u XXI veku ni u kom slučaju ne pružaju nam u ovom pozorištu gde sada radimo. Tako da ja sam u svakom slučaju, smatram sebe za jednim velikim lokalpatriotom, volim ovu zgradu, volim ambijent pozorišta, spoljašnju fasadu, ambijent koju daje centru grada, i naravno mislim da treba da sačuvamo ovaj ambijent, ali u svakom slučaju mislim da trebamo da izgradimo jednu zgradu koja će omogućiti uslove za dalji rad pozorišta.

Boško Krstić: Hvala vam najlepše. Na redu je Arpad, međutim na momenat je izašao, pa bih ja zamolio gospodina Kristijana Bartuša, direktora Zavoda za urbanizam....

Kristijan Bartuš: Ja se zahvaljujem, ja ću stvarno vrlo brzo, pošto mnoge kolege su isprad mene izneli raznorazne aspekte zaštitarske, govorili su umetnici, onda kada se počinjalo raditi na ovom projektu ja sam još bio student, prema tome velik je posao i dugo je vremena prošlo od onda kada je formulisana projektanški zadatak. Ja mislim da taj projektanški zadatak je omogućio izgradnju jedne nove zgrade, i zaštitu stare zgrade, vrlo dobro urađen, zato što na neki način se obezbeđuje zaštita, očuvanje nekog nasleđa, a sa druge strane jeste omogućiti izgradnju jedne zgrade u kojoj će pozorište moći moderne predstave da održava. Mi smo novembra prošle godine uključeni praktično u ovaj projekat, kao tehnički zastupnik investitora, i mogu da vam kažem da je nakon tog velikog posla koji predstavlja projektovanje ovog pozorišta određen jedan veliki posao, kada se nakon odobravanja sredstava iz Nacionalnog investicionog plana sproveo tender za izbor izvođača, da bi se konačno došlo u fazu, da se ovaj projekat počne raditi. Ja mislim da je način finansiranja ovog projekta izuzetno povoljan za grad, jer s jedne strane možemo sad odmah krenuti na posao, sa sredstvima iz Nacionalnog investicionog plana, a sa druge strane ugovor koji je Opština potpisala i sa Pokrajinom, i sa Republikom, finansiranju 45, 45, 10 % izuzetno povoljan. Ja mislim da je sada Subotica na pola koraka do praktično, ajde da kažemo ostvarenja dugogodišnjeg sna, i da ova zgrada, nova zgrada treba da omogućiti i da bude motor praktično i razvoja samog grada. Ja bih toliko, zahvaljujem se.

Boško Krstić: Hvala na rečima gospodine Bartuš, evo stigao je i gospodin Pap ... gospodin Arpad Pap tehnolog, stručni saradnik Gradskog muzeja, nekoliko godina i predsednik to što smo zvali Izvršnog veća po nekoj rasporedu poslova, uvek je taj čovek najneposrednije vodio poslove ovako važne kao što je adaptacija pozorišta. Izvolite...

Papp Árpád: Tisztelt hölgyeim és uraim, engedjék meg, hogy magyarul mondjam el a véleményemet a színház építése kapcsán. Nagyon sokáig nekem is kételyeim voltak a színház építése, ennek szükségessége és a befektetett eszközök méretét illetően. Ennek ellenére és a valós tényeket összegezve meg kell mondanom, hogy igazából Szabadka város szempontjából ez a színházépítés sorsdöntő, és halaszthatatlan dolog. Több okból mondom ezt. Gondolkodhatnánk foditva is, fordított logikával, ahogy sok politikus és sok polgár gondolkodik az utóbbi időben, hogy nem kell lebontani, hiszen annyira szép, ugyanakkor ugyanezek a pártok a választási hadjárataik kezdetén és a kampány idején folyamatosan a színház romlott és lepusztult állapotát szokták bemutatni. Ennek értelmében nem a politikai pártok alól való székkihúzás szándékával, de valójában a tények ismeretében azt kell, hogy mondjam, hogy igazából a színház elsősorban olyan kérdés, amit a színészek ismernek legjobban, másodsorban a szakemberek ismerik legjobban, ilyen értelemben a szakemberek már megmondták a véleményüket, és ők már letették az asztalra azt, amit mi itt tervek nevezünk. Azt hiszem, hogy a színház, mint beruházás Szabadka életében az elmúlt 90 évben az egyedüli olyan beruházás lesz, amely valójában kulturális objektum építésére vonatkozik. Ez ilyen értelemben is sorsdöntő pillanat. 90 évig kellett, vagy 100 évig kellett arra várni, hogy kulturális intézmény és létesítmény jöjjön létre, hiszen a többi kulturális intézmény vagy kifosztott bérházban vagy tönkrement malomban üzemel, vagy pedig magánlakásokban amit persze később a polgári réteg eltűnésével kulturális intézménnyé

avanzsáltak. Ez az állapot tarthatatlan, és ez az állapot egy természetellenes és egészségtelen folyamat, ennek értelmében. Ezt a lehetőséget, hogy Szabadka, Szabadka városa, egy régó színházat, egy korszerű színházat kapjon, azt hiszem, hogy mint magánember és mint olyan ember, aki igyekezett ideig-óráig valamilyen módon orvosságot találni e színház problémáira, mindenféleképp támogatók. Egy másik dolgot nagyon gyakran elfelejtene az emberek: ez pedig az, és főképp a közvélemény nincs megismertetve ezzel a ténnyel, tehát a színháznak a felépítésében a város 10 %-kal vesz részt, és a fenntartása is gyakorlatilag megoldottnak tekinthető. Másik rendkívül fontos dolog pedig az, hogy itt közel 100 ember munkahely lesz, további 100 ember munkahelye lesz biztosítva. Ez az, amit úgy mint egy lényegtelen tény el szoktak felejtani azok, akok a színház ellen ágálnak. Én most nem szeretnék városrendészeti, építészeti és sőt még színészi szempontból sem véleményt formálni, hiszen annál nincs hálátlanabb dolog, mint amikor valaki mondjuk így, közfelkiáltással szeretné eldönteni azt, hogy hány kulissza kell, hány ügynevezett cűg kell, vagy egyéb dolgot, hány ülés kell egy színházterembe. Ezek abszurdumok, hogy erről kelljen nekünk nyilvánosan véleményt formálni. Az akkor a színház sajnos magától fog olyan sorsra kerűlni, amit senki sem szeretne. Ha valaki azt szeretné, hogy a színház körül még évekig fapalánk legyen, ami lehet, hogy a rezedaszagű falujára emlékezteti, az az ő dolga, de a város szempontjából, a színház felépítése halaszthatatlan, és ilyen értelemben, azt hiszem, hogy minden perc számít. De azért csak arra buzdítanék mindenkit, hogy amennyiben elfogadták egy részét annak a véleménynek amelyet most hangoztattam, akkor ne legyen számukra vitás, hogy ez az építés ez igenis minőséges változást hoz a város életébe, másrészt pedig reményűnket fejezzűk ki abba az irányba, hogy a kulturális intézmények további építése kezdődik el ezzel, hiszen a XXI század minden értelemben a kihívások százada lesz. Köszönöm szépen...

Boško Krstić: Hvala Vam najlepše, gospodin Pap u svakom pogledu podržava izgradnju novog pozorišta, smatra da je struka svoje rekla, i da je na struci da stvar dovede do kraja, i da nije na širokoj publici da se raspravlja kakva će biti sedišta ili ne, ukazuje na jako dobru finansijsku strukturu kojom se gradi ovo pozorište, u kojem grad učestvuje samo sa 10 %, a Pokrajina i Republika sa po 45 %, i još istiće da će u tom novom objektu biti mesta za 100 novih zaposlenih ljudi. E sada imamo jednu stvar da se dogovorimo, kako ćemo. Koliko sam shvatio gospodin Atila Pešti, arhitekta, dizajner vam je pomogao u prezentaciji ili tako... dobro sam razumeo, a evo zamoliću gospodina glavnog projektanta Radivoja Milunovića, da sada ponovo da nam obrazloži ovo o čemu zapravo i govorimo, i da vidimo kako će to kolege da uradimo tehnički sa ovim mikrofonom, ako se slažete, molim da se presele mikrofoni kod gospodina **Milurović**... Znači Atila Pešti je autor Dobro, izvolite...

Radivoj Dinulović: Izvinite zbog ove pometnje, kao što vidite, ja sam rob tehnologije, pa moram da ostanem ovde, gde sam bio. Ja ću se truditi da ne govorim mnogo, jer sam se ja napričao o ovoj temi raznim prilikama, pre samo nekoliko nedelja ovde sam uništio sve sa ovim svojim izlaganjem, pa ću se truditi sada da se uzdržim. Pre svega sam zahvalan svima na velikom doprinosu koje ja osećam u ovom razgovoru, i čini se da smo se vratili u jednu atmosferu, koje smo imali početkom, negde 97, 98 godine kada smo svi doživeli ovaj projekat kao nešto što je jako dobro za Suboticu. Ja sam duboko uveren danas, da ovaj projekat, ne projekat kao arhitektonsko rešenje, nego projekat kao poduhvat jeste javno dobro za Suboticu, i ne samo za Suboticu. Ja moram da priznam, moжда zato što imam malu geografsku distancu, ali sam subotički lokalpatriota, moram da priznam, da ja Suboticu nikad nisam doživljavao kao palanku, nit sam doživljavao kao retrogradnu sredinu, niti kao mesto koje nema razvojnu snagu, i nema svoj razvojni potencijal. Naprotiv, ja duboko verujem da Subotica i kao fizički prostor i kao građana sredina i kao kulturna tačka jeste regionalni centar, i niko me neće razuveriti u to. Čini mi se da argumenata za suprotno razmišljanje nema, rezervi, naravno uvek ima, i uvek ima mogućnosti da se zaklonimo iza sopstvene nemoći i sopstvene lenjosti, sopstvenog atavizma, i da tražimo razloge zbog kojih ništa ne radimo. Ja vam ovo sad govorim ne samo sa stanovišta projektanta, arhitekta, stanovišta nekog ko je učestvovao u ovoj stvari već 15 godina, od kada je Goca, kao moja koleginica i prijateljica, isto kao i Ante sa postdiplomskih studija, obavestila za konkurs za subotičko pozorište, odnosno moja veza sa tim projektom toliko traje, i ponosam sam, moram da priznam . To je moje kratko uvodno slovo, Ja ne bih ponavljao ono o čemu smo razgovarali mnogo o organizaciji prostora, program, stanje izgradnje, ali želeli bismo da vam danas pokažemo iako je ovo krajnje neprofesionalno što ćemo danas uraditi, jer to što ćete videti to su radni crteži, nastali na raznim mestima, od raznih ruku, mnogo nas koji smo učestvovali u ovom procesu, u ovom projektu je učestvovalo preko 100 inženjera, raznih profesija, a od njih je barem 25-30 arhitekata, i ti arhitekti sve ovo vreme uključujući naravno i sve naše kolege koje saradivale sa nama još u početku, na samom projektnom programu, vrlo ozbiljno brinu o tome, kako da se nađe rešenje, koje će sa jedne strane biti progresivno rešenje, u duhovnom smislu, u ekonomskom smislu, u prostornom smislu, u tehnološkom smislu, a sa druge strane koje će

poštovati i sačuvati razlike koje Subotica kao fizički prostor i urbana sredina danas imaju. To rešenje dakle nije zaključeno, i zato molim da uzmete sve ove dokumente koje ćete danas videti uzmete sa velikom rezervom, dakle zato ne dajem u papirnoj formi, nego kao virtuelne slike, dakle da biste naprosto videli pravce i način razmišljanja, ja ću vam pokazati nekoliko vrlo različitih načina na koje razni autori, tako da kažem, u sklopu autorskog tima razmišljaju, i neću vam navoditi njihova imena, naprosto da ne bih personalizovao projekte, nego ovo da razumete kao zajedničko razmišljanje na različite načine. Ovo je dakle jedan istoristički pristup transformisan kroz kao što vidite različite mogućnosti, referencima epohe, na stilske odlike, na takođe jednu specifičnu vezu sa savremenim, takođe sa jednim postmodernim pristupom multiplikaciji ponavljanja elemenata, hipertrofiji i tako dalje, što naravno vrlo dobro poznajemo iz istorije i novije istorije savremene arhitekture ne samo u našoj sredini nego i u drugim sredinama. Postoje naravno radikalna drugačija gledanja na stvari, znači kao što su neki naprimer veoma smeli, radikalni pristupi, dakle u kojima se kuća pokazuje kao vrlo snažan znak novog vremena. Dakle, ovo pokazuje kao diapazon razmišljanja. Postoje nešto umereniji pogledi na stvari, ali takođe u jednom radikalnom duhu, u kome se kuća zamišlja, kao potpuno novi autentičan znak epohe, postoje razmišljanja o vezama između između te dve sfere, između ta dva sistema vrednosti, i na kraju, tu postoji jedna linija koja teži umerenom, dakle kad govorim, moram pre svega da govorim o izrazu, i negde u toj liniji se negde nalazi i taj naš sada osnovni predlog, osnovni način razmišljanja o zgradi, koje ću vam pokazati kroz nekoliko, kroz seriju dokumenata koji se pokazuju iz različitih uglova, i molim vas prosto obratite pažnju, pre svega na kontekst, odnosno na odnos prema susednim objektima pre svega u smislu njihovih visina, volumena, karaktera i tako dalje, i ono što mislim da je posebno važno, što moramo stalno da imamo na umu, koju moram prosto stalno da ponovim, jeste, i glupo zvuči, ali količina zadržana postojećeg objekta. Dakle, tu nije reč samo o , naravno da nije reč samo o tome, nikada nije bilo reči o tome da će neko da suši stubove, ili će neko da sruši ulazni hol, ali prosto bih voleo da obratite pažnju na činjenicu da u masama ovih uličnih ravni više od polovine fasadnih ravni se zadržava, da se čitav frontalni deo kuće, ako možete da vidite, ne samo u tim priložima koji vidite koji su da kažem likovnog karaktera, nego i u osnovama, koji mislim, takođe je vrlo važno, vidite sami da je čitava , vidite dole desno, znači čitava jedna trećina površine objekta je ona koje ne mogu da kažem da fizički zadržavam, ali u izvesnoj meri zaista zadržavamo iste da restauriramo naravno čitavu formu. Sad ćemo se vratiti natrag na ove prikaze, prosto da sada vidite čitavu tu temu, naravno ovo je jedna potpuno nedovršena stvar, sada ću vam pokazati radne skice, nečega što je još duboko u radnom procesu, ovde kao što vidite se pojavljuje to o čemu i govorimo, to je jedan snažni front binskog tornja, koji nikako ne možemo izbeći, ni u kom slučaju, koji je , ako se sećate prvih razgovora, kreiran sa idejom da postane jedna vertikalna urbana scena, ili ako hoćete drugim rečima vertikana urbana pozornica, što zavisi od sredstava koji ćemo i interpretirati, dakle da li će postojati trodimenzionalna struktura po kojem će moći ljudi da se kreću, koje će postati mesto događaja, ili će postati mesto prizora, dakle jedan prostor sceničan, i prostor koji na sebi takođe može ne samo da trpi, nego može da primi različite aplikacije, kao što su projekcije, različita likovna sredstva i tako dalje, da bi kao što vidite čitav taj kubus bi jednim staklenim frontom koji sada pokazuje kako da kažem pokazuje njenju suštinsko biće, jer to je glavna probna sala, i ideja je da je što je unutarnji probni proces nikada ne vidi s polja, što je zapravo njena suštinska duhovna vrednost, okrenuta ka gradu, i da mi imamo komunikaciju prema gradu onoga kako da kažem, što su intimni deo prostora pozorišta i onoga što je javni prostor, i sasvim je jasno, kao što se tiče dakle obrade te fasadne ravne taj posao još tek predstoji, s druge strane kad pogledate Korzo, onda se dosta jasno vidi ideja o naglašavanju ideja horizontalne homogene trake, dakle gde se novi deo objekta i u karakteru pokazuje kao nastavak ovoga što je postojeća arhitektura, dakle, u materijalu, načinu obrade i zaista u ambijentalnoj vrednosti, a onda se zapravo govori o uspostavljenju jedne nove etaže, kao što vidite potpuno drugog karaktera, potpuno rasterećena, transparentna, u koji se sada pojavljuju razni administrativni-tehnički prostori pozorišta, i to se sve zaključuje jednom tehničkom etažom, o kojem se je još uvek razgovaralo, koji će se najverovatnije povući unatrag pa će potpuno izaći iz glazure, ali ovde potpuno mislim da je jasno da se na u odnosu na konfiguraciju ulice, radi o jednom usklađenom volumenu, koji je , rekao bih, sasvim kompatibilan s druge strane ulice. Posebna tema i to smo ovde pokušali da nagovestimo ovim programnim panoima, jeste taj spoljašnji sistem komunikacije kuće sa urbanim okruženjem, dakle ideja da kuća ne samo arhitekturom, nego i efemerim sredstvima mora da komunicira, i takođe pozorište kao institucija ima potrebu za oglašavanjem, ima potrebu za slanjem informacija i za komunikacijom, dakle i kroz štampu, i kroz medije, i kroz panoje, to je tradicionalno sredstvo kojim se pozorište i danas služi u Subotici. Dakle, to je sada nekakav način na koji razmišljamo, ovo su sada neki noćni prizori, koji bi trebali da pokažu karakter te kuće u onoj situaciji kada se ide na pozorišnu predstavu, sa Trga, iz Korzoa, ponovo sa Trga iz druge perspektive, i tu naravno pojavljuje se ona tema na koji sada nismo

mного govorili ali koji dobro znate, a to je otvaranje ove pozornice ovim velikim monumentalnim vratima prema prostoru Trga, dakle, postavljanje jednog stvarnoj javnog scenskog prostora, dakle i te korespondencije te kuće i grada, za što mislim da zaista ima još jako mnogo prostora u duhovnom smislu i i tehničko-inženjerskom smislu to ostane otvorena tema i da bude mesto za susret različitih gledanja koje će nam tek čini mi se u narednim godinama dati jedno konačno rešenje. Samo da Vas podsetim na kraju da to nije slučajnost, da to nije letargija ili nemoć da se nekakva tema reši, nego to je jedan konceptijski stav, koji još od našeg pokojnog profesora Radovića ostao, da je tema pozorišnih fasada otvorena tema do onog trenutka dok ne bude morala da bude zatvorena kada nam gradilište, kome se svi to nadamo, naredi, zato što smo svesni i sada da je deset godina prošlo od kad smo ovaj projekat počeli, i ako bismo se vratili nekim skicama koje smo pre deset godina pravili, ustanovili bismo sasvim različito. I dakle, pošto je sasvim izvesno pred nama narednih, u slučaju da sve bude u najboljem redu, tri-četiri godina izgradnje pre nego što dođemo do teme fasada, čini mi se da bi bilo lakomisleno pomisliti da narednih pet godina nećemo imati promenu u koncepciji našega grada, u odnosu na arhitektonskom oblikovanju, pa u krajnjoj liniji okruženi smo tehnologijama koji nam mnogo diktiraju ekonomski karakter. Eto, toliko od mene..

Boško Krstić: Hvala Vam gospodine Dinulović.. ne znam da li sa mikrofonima ponovo da se selimo, ali mislim da je kolegama zgodnije da se snima sa ove strane... (premeštanje mikrofona, žagor u sali...) Zbilja mi je zadovoljstvo da najavim čoveka koji je značajno učestvovao u onim danima, u onim godinama, čiju svest delom možda i mi nosimo i danas, iz vremena kada je na neki način, kako ja to kažem, Subotica sastavila sa samim sobom, nekako uspela da spoji neku svoju prošlost i tu sadašnjost, sa nečim, što evo, ovoga trenutka živimo budućnost. To je gospodin doktor Đerđ Sorad, ondašnji gradonačelnik grada, a evo, sada prijatelj ovoga grada, ko je došao da učestvuje u ovom okruglom stolu, i ja mu se na tome najiskrenije zahvaljujem. Izvolite gospodine Sorad...

Dr Đerđ Sorad: Hvala gospodine krstiću, ja nisam ni arhitekta, niti sam pozorišni čovek, niti istoričar umetnosti ali sam nekakav graditelj centra kao što je Boško to rekao, i pre svega ja sam izvršitelj. I tako sam shvatio i svoju ulogu osamdesetih godina. I ukupno pozitivna ocena je moja aktivnost obde u Subotici se uvek po meni, vode po tome, kako smo uspeli veće planove da izvršimo. A sa druge strane ja moram da kažem, da sam ja neko ko srcem i dušom živi za ovu Suboticu, i moje sve diskusije su bile malo temperamentnije iz razloga što verovatno ja, nisam stručnjak za arhitekturu, niti za druge stvari, možda u nekim detaljima pogrešno ocenjujem stvar, ali kada se radi o izgradnji pozorišta, kao jednom stogodišnjem projektu, poduhvatu, onda mi je zaista priraslo k srcu da govorim o pozorištu, o mogućnosti i o ukupnoj ulozi pozorišta za Suboticu. Pozorište je kulturni centar, to su mnogi već rekli, znamo to, on je međutim i mnogo više, neko je tu spomenuo moto razvoja. Zaista, ovo može biti i više od toga, ja sam sebi pribeležio, da recimo pored toga što je kulturni centar, on je ukupno i nekakav obrazovni centar. U muzičkom, u pozorišnom, u kom hoćete smislu, ali i promocioni centar, promociiono mesto, gde se može mnogo toga uraditi, i da se može grad promovirati. Pozorište je i privlačna snaga, turistički drugačije i prema tome zaista nije čudo, da se mnogi inetersujemo za to kako će to izgledati. Međutim, ja sam jako protiv, da se ponovo počne priča od one ukupne tri tačke koja se u vezi Subotice uvek spominje. Subotica je nekako i mazohistički, mi, mi smo najveće selo, palank i tako dalje. Mi smo daleko od toga i moramo se nekako od toga odbaciti, ovo nije ni palanka ni selo, i tako dalje, a ovo pozorište jeste jedan centar koji nama omogućuje da mi se pokažemo u svetu i pokažemo se i dalje od ovog mesta. Ali ono što je meni jako bitno danas, to je promena. Monog se čuje u ovoj diskusiji, pročitao sam što se na internetu moglo pročitati, sada nije vreme. Pre dvadeset i nešto godina ista ta priča je bila: Nije vreme. Ja vama kažem: Ovo je vreme. Jedino ovo vreme je vreme da se to uradi. Nemojmo se bojati, ja ne znam, mi valjda imamo subotičani bojazan od nekog rizika šta će se desiti, ako se nešto dogodi. Ili ta ustajala voda nama jako odgovara. Pa Rogina bara i sve ostalo već smo to izbacili iz grada, dajemo sad i čistu vodu i krenemo ka izvšenju stvari. Drugo je pitanje da zaista ova rekonstrukcija može kao motor da posluži. Jedanputa je naš poznati stručnjak Duranci rekao da izgradnja, i uopšte grad i centar može da mobilizira građanina, da pomaže razvoju svesti o gradu. On je čak rekao biti građanin nije stvar rođenja, već prihvatanja grada i gradske životne forme. Dakle prema tome dajemo tom građaninu mogućnost da i preko pozorišta, ne samo kao građanina, nego posle toga naravno uživa u tome da vidi. Ja se sećam tih osamdesetih godina kako je to u stvari Boško Krstić jednom i definisao, da je to kretanje, da je ta izgradnja da je to, ja sam čak i rekao da je to u stvari šminkanje stare gospođe, pošto smo mi samo stare fasade svojevremeno tu napravili ili pravili, da to u stvari znači jedan talas ne samo modernizacije nego jedan talas kreativnosti, pameti i uopšte svesti o razvoju u gradu. Prema tome ja zaista ovaj projekat prihvatom k srcu, i plediram da ne čekamo, nego da krenemo. Mi smo palanka, mi ne uživamo u tome da smo selo nego da mi smo grad, i mi smo tu na granici, šengen će nestati, imamo i šta da pokažemo, i prema

tome nas to interesuje. Druga je stvar da treba sačuvati ovo što treba sačuvati. Tu su stručnjaci rekli i to naravno treba poštovati, treba uraditi. Ja sam gledao mnoge zgrade, i oko visine. To je drugo pitanje kako se to uklapa, ali i kad se gleda recimo Narodno pozorište momentalno u Budimpešti, ma koja opera u Parizu, vi vidite da su visine visine. To zahteva tehnologija pozorišta, to ne možete vi smanjivati u nekakav prizemni prostor. Prema tome to pitanje ja ne mogu da odlučim koliko to treba da bude, ali tu treba stručnjake saslušati... I treba, ako treba i rušiti. To rušenje jako gadno zvuči. Ovo nije rušenje Pozorišta, rušenje pozorišta za mene znači kao da smo na neki način sad smo u nekom ratu pa ćemo porušiti. Ne. Ovo je rekonstrukcija zgrade, sačuvajmo ono što treba sačuvati, a ono što se ne da sačuvati, što je već u slabom stanju, pa neka sad statičari kažu da li je taj zid za sačuvati. Ja sam sad, u Mađarskoj živim, ja sam sad dogradio jednu sobu na tu zgradu koja vrlo čvrsto stoji na betonu, od pre dvadeset godina, i već se zid odvaja. Prema tome stvarno treba pogledati statički šta je u redu, šta nije, i kako treba dalje graditi, pa se onda može to i uraditi. Ovo što se tiče zida inače, kad pogledamo u Vojnovičevoj ulici, pa i uostalom i ovo prema Fontani, ako pogledate budimpeštanska pozorišta, to su za sporedne ulice takve fasade, tamo gde izlazimo, a ne kad ulazimo. prema tome nije to toliko strašno čuvati, ali treba treba sačuvati ako je to prema pravilima i tako dalje, ako da se, ako može to da se napravi, i treba uraditi. Za mene međutim, kao graditelja je vrlo važno iz ove ukupne diskusije jedan drugi pojam, a to je rupa koja će nastati tu, jer kad budemo porušili, šta ja znam šta. Znači šta, ja mislim da je tu osnovno da pređemo u ovom ukupnom projektu, dobro, projektanti i tako drugo, ali mi kao društvo, kao građani, transparentnost ovog ukupnog projekta, molim vas, čak u fazi pripreme, molim vas, dajemo panoe, mi smo tih osamdesetih godina radili, u svim mogućim uslovima, filmovima, odvojimo pare zato, da upoznamo građanstvo s tim šta mi radimo. Drugo pitanje, to nije dovoljno da upoznamo na početku, nego praćenje toga, kontrola, i ja čak predlažem, da se napravi, da se osnuje takav grenijum, odgovarajući, koji će ažurno, aktuelno pratiti šta se događa i zajedno sa štampom, sa drugim medijima, svake nedelje, svake dve nedelje, svakog meseca daje izveštaj šta smo napravili, i dokle smo stigli. Ne neko nepoznato, nego tačno po imenu, koji su odgovorni da to ide. Taj tim će naravno imati i istoričara i arhitektu i ne znam koga sve, i ekonomiste, i onda može se na osnovu toga nešto uraditi. Takvo, to telo mora da ima pregled situacije i treba da upozna od štampe i ne znam koje medije, ali pre svega to građanstvo. I prema tome mislim da to može da pomogne. Prema tome ja sam za tu transparentnost. I kao kraj priče, što smo rekli za pet minuta, ponovo previram, nemojmo čekati, i stalno naći izmišljotine neke probleme. Najlakše je izmišljati probleme. Nego pristupimo realizaciji, ova šansa, koja nam se pruža, verujemo stručnjacima, legirajmo njihovo mišljenje, i sa našim željama i krenimo bez bojazni za akciju. Hvala vam lepo.

Boško Krstić: Hvala najlepše gospodinu Soradu, e sad bih ja naravno prethodno prvo tehničke napomene. Sad bih zamolio doktora Sorada da pređe tamo, a gospodina Ivanovića da dođe ovamo. Doktor Josip Ivanović je inače sociolog, profesor na učiteljskom fakultetu u Subotici. Izvolite gospodine Ivanović.

Doktor Josip Ivanović: Uvažene gospođe i gospodo, počašćen sam što ste me pozvali ja nisam ni iz jedne od dve dominantne struke, a to su svakako kazališna umetnost kao jedna od dominantnih struka, najdominantnija struka zapravo, a druga je arhitektura koja pokušava dati i osmisлити izgled ovog grada. Ja sam možda predstavnik jedne treće skupine a to su subotičani. Jer ću se predstaviti kao subotičanin, kao takav sam evo došao da svoje misli sa vama podelim. Niko ovde u ovoj dvorani, pa tako i ja ne mislim da ne treba Subotici novo pozorište, kazalište, szinház.... svakako treba. I to ozbiljno prema kriterijumima koje svaka struka ima za sebe. Ja se tako radujem, to što radim na Fakultetu, u Žutoj kući, da se tra zgrada obnavlja i i da će nekim standardima zadovoljiti. To želim i ovoj ustanovi da se konačno dogodi, i to je nešto što sigurno treba. Znači ne treba raditi prema problematičnim uslovima, u nekim oskudnim uslovima, kao što je to bilo u nekom periodu, nego treba otvoriti mogućnost da se zaista prva kuća kulture u našem gradu koji se gradi da jedna ozbiljna afirmacija. Druga stvar je arhitektura zgrade. E, sad vidite imao sam pre desetak dana grupu gostiju koji su pedesetak njih članovi akademskog društva iz Splita stigla u gostima u Suboticu. Jedan jedini je ovde služio vojsku, drugi su tu bili prvi put u Subotici. Vodio sam ih po gradu, i koliko moje znanje dopušta, govorio sam o objektima o njihovim namenama i tako dalje. Došli smo pred zgradu Gimnazije. Stali smo na sredini pošto nije bilo baš mesta za parkiranje, subota je bila, i na parkingu smo se vrtili okolo, pokazivali smo stvari, jednu od najlepših sinagog, nažalost takva, kakva je, okrenuli smo se prema zgradi Gimnazije toj predivnoj palači, izgrađenoj 1899. godine, i šta se događa, mi ne vidimo njen aneks, sa njene leve strane gad gledamo prema njoj, zato što je skrivena jednom užasnom zgradom, skalametinom, i ne znam kako i ko je to dozvolio da se to tamo i izgradi. Znači aneks zgrade u bivšoj Felegijevoj ulici se apsolutno ne vidi i to narušava izgled grada. Isto tako, vidite, gledajući ove aplikacije koje su sad arhitekti napravili ja se iskreno rečeno baš zbog primera, zbog primera novosadskog pozorišta kojega danas ovde još niko nije spomenuo, iskreno rečeno bojim mogućnosti adaptacije uklapanja ovoga staroga suviše odsečeno izgleda

znate, i to je ono što me kao subotičana veoma zabrinjava. S mnogo ljudi sam razgovarao i svi su mi, verujte mi bez gotovo i jedne iznimke svi su zabrinuti za taj izgled grada, jer ako to bude tu sad poremećeno, onda možete ukloniti pola Gradske kuće ili nadomestiti drugi deo Gradske kuće nekakvom novom modernijom stilom, izvinite arhitekta, što ja ovako govorim, ali ja govorim samo kao čovek, koji prolazi ulicama grada i koji voli gledati arhitekture, i zato stanem na jednu stranu i provodim goste svoje sa druge strane, da se to bolje vidi. I ja se bojim iskreno rečeno da mi ovo ne uliva naročito poverenje to što sam video do sada. Malo je falilo informacija oko svega ovoga i sad nekako, u poslednje vreme se nekako ubrzalo sve i i sad se dovelo do spoj arhitekture, spoj kazališne umetnosti i spoj nekakvih gradskih viđenja ili doživljavanja stvari sačuvavanja našega grada neke njegove jezgre, neke njegove prepoznatljivosti, nekih njegovih simbola, to je tu se spojilo, možda na jedan nezgodan način, možda rešenje treba potražiti na jedan neki drugi način možda čak i razdvajanjem tih direktnih konkurenata koji je naravno moguće. Svakako sam za izgradnju takvog pozorišta, koji ovom gradu treba, koji današnjem vremenu treba, ali sam jako za sačuvavanje ovoga grada, njegovog imidža i tri puta, pet puta, sto puta promislimo još, prodiskutujemo još, kako će to konačno izgledati, ovo mi za sada ne uliva poverenje. Hvala vam.

Boško Krstić: Hvala Vam gospodine Ivanoviću, Miroslav Jovančić, slikar, muzičar inače predsednik Subotičke filharmonije ...

Miroslav Jovančić: Pre svega hvala vam na ovoj posebnoj časti, ja u pozorištu boravim od ranog detinjstva, i mogu pričati isključivo, govorito o njemu iz jedne izuzetno lične perspektive. Stručna tematika svakako je ostavljena za one koji su na tom polju od mene potkovaniji, informisaniji i obrazovaniji. Moj prvi dolazak u pozorište vezan je za jednog rođaka koji me je u njega uveo, i od tog trenutka ja pozorište ne upoznajem samo s polja kao posetilac, već u njemu uživam upoznavajući ga iznutra. Naglašavam tu činjenicu zato, što je ona za mene i moj odnos prema ovoj stvari, prema pitanju pozorišta od ključnog značaja. Naime, ja ne znam tačno kad sam se opredelio za to da život posvetim umetnosti, da pokušam da pripadam tom jednom kolektivnom biću umetnosti, međutim to se tako desilo. Od tih vremena do danas ja pitanje pozorišta razumem kao pitanje živog bića umetnosti. Dakle, kao jednog od pratilaca mene, mog života, i ljudi slični mojim opredeljenjima, a ima ih puno u ovom gradu, kako vidimo, javnost je to svojim stavovima, reagovanima, sada i pokazala. Pozorište, dakle kao za mene, po mom shvatanju jedan od onih nosilaca umetničke kreacije koja je imanentna čovekovom životu, ima još jednu konstantu, jednostavnost, za koje estetičari umetnosti kažu da je neophodna kada je u pitanju umetnost, a to je promenljivost, sposobnost da se hrabro iskorakne, i da se ponekad odlučno, neko će to nazvati drugim rečima, ili karakterisati drukčije, učini nešto. Takvi ljudi su umetnosi donosili napredak, činili promene, ponekad su bili kontradiktorni, ponekad je vreme u kom su to radili, bilo vreme koje ih nije razumelo, no, na kraju krajeva, to isto vreme je pokazalo da li su njihovi stavovi bili u pravu ili ne. Imao sam to zadovoljstvo, da pozorište, i ljudi koji žive i rade u pozorištu, poznajem iznutra, često kada sam razmišljao o ovoj temi, razmišljao sam o tome da u suštini imamo bolje pozorište neću reći nego što ga ne zaslužujemo, nego, nego što zapravo postoji. Dakle imamo bolje predstave, a pozorište faktički nam je svedeno na nešto što meni deluje na neki seoski dom kulture, ili na nešto slično, nemojte me pogrešno shvatiti, dakle taj jedan raskorak između požrtvovanosti i posvećenosti ljudi koje ja poznajem, neki od njih su moji prijatelji, neke samo poznajem po struci, koji rade u pozorištu, i uvek bio u jednom velikom raskoraku sa onim što se zapravo kao uslov rada za njih pružalo, što im se činilo, da ostvaruju te svoje ciljeve tako kako to treba da urade. Taj raskorak danas mi se čini možda veći nego ikada, u ovom momentu zapravo treba učiniti taj jedan korak koji zahteva hrabrost, koja zahteva jednu vrstu odlučnosti, i naravno koji nosi sa sobom izuzetno veliku odgovornost. Mnogo puta je rečeno do sada to se ponevjlano, svi aspekti struke za mene su manje ili više vilika nepoznanica, o tome ne bih želeo da govorim, napraviću jednu malu digresiju, kada se instrumentne žice previše napregne, on dolazi u opasnost da pukne. A kada se žica na instrumentu prenapregne, dolazi do opasnosti da će ta žica pući, i dalje neće moći svirati. Sličan utisak ostavlja i previše opuštena žica. Naime, kada se žica previše olabavi, na njoj je takođe nemoguće svirati. Šta hoću da kažem? Hoću da kažem da je možda ovo dobar trenutak da se zahvaljujući ovoj izuzetnoj pažnji javnosti koji se sada po ovom pitanju sada pojavila, koja je prisutna, da se nađe taj jedan srednji put, da se žica pravilno naštima, i da se na njoj može adekvatno muzicirati. Mislim da je to u interesu svih onih, kojima je zaista pitanje umetnosti pitanje živog bića umetnosti, biće koje se menja, kojem je neophodna promena, mislim da je to pitanje svima nama ovde od ključne važnosti, a sve ovo ostalo je, ako sam ja dobro shvatio, a truido sam se da za danas, za ovu priliku informišem, na adekvatan način, to su pitanja koja su manje ili više otvorena, i zato sam i uradio tu digresiju, o štimovanju žice, dakle, sve opcije su za sada otvorene, imam utisak da se manje pričalo o funkcije same zgrade, dakle o onome, šta pozorište zapravo treba da bude, a više se govori o arhitektonskim rešenjima, o brizi delimično razumljivoj, opradanoj,

o tome kako će se oblikovati novo gradsko urbano jezgro. Ja kažem da bez hrabrosti i koraka napred nema napretka. Pa tako ni umetnosti. Eto, to je to.

Boško Krstić: Hvala najlepše gospodinu Jovančiću, a sada ekipa iz Narodnog pozorišta, prvo gospođa Ljubica Ristovski,

Ljubica Ristovski: Dakle, hvala vam što ste me pozvali i što ste pružili nama iz Narodnog pozorišta da kažemo šta je to što nama treba, ja bih iskoristila prisutnost ovolikih medija, i interesovanje za ovu temu, i da plasiram jednu našu pozorišnu temu, a to je da je sinić u Zrenjaninu na 57. Festifalu profesionalnih pozorišta Vojvodine subotičko Narodno pozorište – Narodno kazalište – Népszínház osvojilo pet nagrada, (aplauz) od deset. Znači pola smo doneli u Suboticu. Dakle, eto, mi te nagrade donosimo našem gradu, radeći u jednoj zgradi koja je zaista smešno reći, u ruiniranom stanju, ja bih rekla, u potpunom raspadanju, za svih ovih 7-8 godina mi smo doživljavali svašta. Zabranjivali su nam korišćenje probnih sala, pa su nam zabranjivali korišćenje male sale, pa onda nam je pao krov centralnog stepeništa, pa nismo imali uopšte salu, pa smo bili jedno divno putujuće pozorište, igrali premijere na drugim scenama širom Vojvodine, sada trenutno radimo upravo onako, rekonstruisano, dakle po sustemi XIX veka, naši dekorateri vuku na rukama dekor duž dugačkih hodnika, jer mi na žalost nemamo teretne liftove, kuda bi se u nekom savremenom pozorištu nosio dekor, da bi se namontirala predstava. Ono što nama najviše smeta, u ovoj zgradi je ono što sigurno ... prenosim mišljenje svih nas, pozorištara, da mi zaista nemamo prave uslove za rad, da mi ne možemo po nekakvim pozorišnim standardima naših kolega posebno kolega iz Beograda, u tom tehnološkom smislu da se merimo sa njima, dakle, mi nemamo krugove, mi nemamo rotaciju, mi nemamo prave radionice gde ćemo da proizvodimo predstave, odnosno da pripremamo dekor, da kostime, i sve ono što opslužuje predstavu, mi to sve radimo snalazeći se i zaista apelujem, i molim vas da nam izgradite normalne uslove u kojima ćemo vam onda donositi barem deset nagrada.

Boško Krstić: Hvala lepo. Olivera Đorđević, vođa Drame na srpskom jeziku Narodnog pozorišta.

Olivera Đorđević: Hvala puno. Prvo dobar dan i hvala što smo svi zajedno danas tu, mada moram za početak da kažem, kao što je gospodin Rudinski napomenuo, meni je poražavajući u stvari što smo ovde, usled razgovora o rešenju i što raspravljamo da li ovakvo rešenje treba da se desi umesto da se ovo desilo malo ranije, da se pričalo o problemu, o to što su se pisale peticije, i da su građani Subotice podigli svoj glas da bi se ovo desilo i ranije, a ne sad. Znači, nije se desilo da ljudi krenu i bune se oko toga što zgrada kakva je sada kao ruglo stoji takva na centru Subotice, što postoji situacija da može da se desi da se čitava zgrada sruši sama od sebe, nego sad se priča, da li ovako veliko ili onako veliko i tako dalje, mislim prvo, kao što svi znate, da je eto, bitna situacija ta da mi zaista radimo u apsolutno nemogućim situacijama, i da to sada nije pitanje fasade, to je pitanje evo ovoga (pokazuje repertoar) znači, to je pozorište: repertoar. Ljudi, repertoar, glumci, publika, a ne fasada. A sad da li će fasada biti takva ili takva, to se može rešiti, a mi u najskorije vreme nećemo moći da radimo a postoji opasnost i da se ta fasada ovakva kakva je sruši nekome na glavu. Dakle, da li treba rešavati problem tek onda kad neko pogine u našem dvorištu, tu su radionice, ili treba rešavati sad kad imamo mogućnost. Jer ako se mi premišljamo, postoji mogućnost da se taj novac povuče, i da rešenja ne budu, u tom slučaju ćemo sedeti ponovo ovako, i pitati se ko je kriv. A sad veselije teme, a te su čuli ste o nagradama, mi stvarno predstavljamo Suboticu na najbolji mogući način, bili smo na mnoga gostovanja, i u Puli, i u Jagodini na festifalu i na Vojvođanskim susretima, i to je naš doprinos gradu, mladi ljudi sve više dolaze u pozorište, imamo nekoliko novih članova, i po medijima se sad može čuti kao što je bio slučaj sa somborskim pozorištem pre pet-šest-sedam godina, da je Subotica sada najatraktivnije mesto za mlade sa akademije. Dakle mislim da taj entuzijazam i što smo mi sve postigli zaslužuje podršku, i u ovom slučaju a i u budžetu, za nadalje, jer novo pozorište zahteva malo veći budžet od ovog koliko mi imamo, tako da ako budemo imali novo pozorište, nadam se da ćemo imati naravno i vašu podršku i odgovarajuća sredstva za rad. To je sve.

Boško Krstić: Hvala najlepše. Gospodin Zoltan Mezei, rukovodilac Drame na mađarskom jeziku. Izvolite.

Mezei Zoltán: Jó napot kívánok mindnkinek, kedves médiának, résztvevőknek, egybegyűlteknak. Nagon szépen köszönöm a lehetőséget hogy itt valami módon megnyilvánulhatunk, és ilyen módon képviselhetem azt gondolom, a társulat véleményét. Ehhez méggy annyit fűznék hozzá, hogy, ami úgy gondolom a színházi társulat és a város és az e körül történéseket illeti, ebben a kommunikációban úgy gondolom, hogy nem némi pótlásra szorulunk, mindenképpen többet találkozunk, többet beszélgethessünk erről a témáról, de most mindenképpen megragadnám az alkalmat, és én a társulat lelki állapotáról tehát a jelenlegi helyzetről beszélnék egy kicsit. A társaság most egy várakozásban van. Ez nem egy örömteli várakozás, ez egy nagyon kellemetlen és feszült várakozás, tehát azt gondolom, hogy ez senkinek nem jó, többek között magának a társulatnak sem, itt az előbb már említettük a bizonyos eredményeket, azt gondolom, az elmúlt pár évben

mindenképpen tudunk jelentős eredményeket fölmutatni, és nagyon fontos lenne, hogy ezt tudjuk tudjuk tovább binni, ezt a minőséget tovább tudjuk tartani, tovább tudjuk fejleszteni, ehhez mindenképpen szükség van olyan térre, amelyben időkerszerűen tud működni minden társulat. Nagyon fontos nyilván a hagyomány. Ebben a kérdésben azt gondolom, nagyon fontos az, hogy hogy néz ki ez az épület, vagy hogy nézett ez ki valaha. Nagyon fontos az, hogy a gyökereinket megtartsuk, én azt gondolom, és mindnképpen azokra építve, találjuk ki azt, hogy hogyan fog az új színházunk kinézni. Tehát én személlk szerint fontosnak tartom azt, hogy természetesen az új színház épülete bele tudjon épülni, jól beleilleszkedni a városnak a képébe, mert hiszen ezek a hagyományaink, viszont azt is fontosnak tartom, ami itt már többször elhangzott, hogy valamiféle haladást tükrözzön minden tekintetben. Ha már itt tartok, haladásnál, a most jelenlevő épület, de nyilván ezt az építészek sokkal jobban tudják mint én, pontosan milyen állapotban van és mire van szükség. Viszont ami a társulatok munkáját illeti, és a zavartalan működést illeti, nagyon fontos az, hogy a belső tereknek a belső szerkezete az olyan legyen, hogy könnyen és jól működtethető legyen. Most egy csomó olyan tér van, amit nem tudunk használni, amit nem tudunk igazán kihasználni, mert olyan helyen van vagy túl kicsi, vagy túl nagy, tehát nagyon fontos az, hogy egy új belső szerkezetet kapjon majd ez az épület, amely a korszerű munkát tudja minden pillanatban biztosítani, azért, hogy a társulatok a lehető legjobb eredménnyel tudjanak működni és lehető legjobb feltételek között. Beszélgetünk itt az épület homlokzata körül, hogy van ilyen, olyan, tehát van többféle, nem is vélemény, hanem többféle hozzáállás, többféle meglátás, többféle stílus. Én részese voltam ezelőtt 7-8 évvel egy színházátépítésnek Magyarországon, Nyíregyházán, ahol szintén megtartották az épületnek az elejét, és aztán új részeket csatoltak hozzá, a belső teret átszerkesztették, és például, lehet, hogy most butaságot modok, de ott alkalmazták ezt a gyakorlatot, hogy megkérdezték a színházba járó nézőket, a város polgárait, megkérdezték arról egy pályázaton vagy kiíráson, nem tudom milyen formában, hogy például a színházi terembe milyen fajta típusu székeket szeretnének látni, és kirakta a színház előterébe három fajta széket ami opcióba jöhet és tulajdonképpen így a polgárok is a színházbajáró nézők is valamilyen módon úgy érezték, hogy részt vettek valamilyen szinten a döntésben, vagy ahhoz, hogy milyenné alakuljon később a színház. Ez picit kis apró példa, amit lehet, hogy érdemes lenne használni, lehet, hogy nem, habár azt mondjuk, hogy többféle variáció, többféle stílus van, lehet, hogy érdemes lenne kikérni a polgárok, a nézők, a színészek, a társulatok véleményét, ezt nagyon fontosnak tartom, ezt hangsúlyoznám, hogy milyenné alakuljon a végleges formája ennek az új épületnek. Azt, hogy erre szükség van, azt én azt gondolom, hogy az nem kérdés, mert valóban, ha nem nyúlunk hozzá, a fejünkre omlik. Én azt mondtam, amikor tudomásomra jutott ez az aláírásgyűjtés, hogy mielőtt bárki odairja a nevét, tessék egy kört tenni a nagyteremben, amelybe sajnos nem igen lehet bemenni, mert életveszélyes, de úgy kívülről meg lehet nézni és be lehet kukkantani és ezen a szűrőn, vagy ezen a filteren tessék nézni ezt a problémát. Ezt csak mint egy javaslatot tettem volna azoknak, akik ezt aláírták. És még egy rövid ki záró: az idő. Többen említették az időt, hogy most van itt az ideje, nincs itt az ideje, húsz évvel ezelőtt azt mondtuk, hogy még nincs itt az ideje. Az idő az halad kiméletlenül, én azt gondolom, és a világ elrohan elhúzza mellettünk. Hogha nem ragadjuk meg, nem ragadunk meg minden létező pillanatot, ami azt a célt szolgálja, hogy akár a város, akár a társulatok, a színház, ez a régió, mert ez valóban egy szimbólum, és nem csak a város szimbóluma, azt gondolom, hanem ennek az egész régióknak a szimbóluma ez az épület, és a benne levő tevékenység és a munka, ha nem ragadunk meg minden pillanatot, akkor a világ elhúzza mellettünk, az idő elhalad mellettünk, mi pedig maradunk. És azt gondolom, hogy ez mindenféleképpen egy megfontolandó dolog, mindenéppen egy megfontolandó téma, és azt gondolom, hogy minden egyes perc, ami elmúlik anélkül, hogy az ember lépne, az elvesztegetett idő. És olyan gyorsan elmúlik egy emberöltőnyi élet, hogy azt gondolom, hogy minden percért kár és ugye, azt mondják, Él a mának! Nyilván nem mindegy, hogy hogyan, nyilván ésszel, tudatosan, koncepciókkal, és közös megegyezés és közös párbeszéd alapján. Ezt nagyon fontosnak tartom, de mindenképpen a lépés idejét én is elérkezettnek tartom. Köszönöm szépen.

Boško Krstić: Köszönöm szépen Mezei úr... shvatili ste da gospodin Mezei takođe podržava izgradnju pozorišta, navešću samo nekoliko zanimljivosti kako bi omogućili građanima i gledaocima da neposredno učestvuju u tome, kaže da su izneli pred pozorište tri vrste stolica, i građani su zapravo izabrali koji će stolice biti u pozorištu, i još nešto, na čemu je posebno insistirao gospodin Mezei na vremenu, to je da se vreme mora iskoristiti, jer čovekov život, kada su ovakvi objekti u pitanju, vrlo kratak. Gospođa Edit Stevanović, potpredsednik Skupštine opštine Subotica, hoćete biti ljubazni da dođete ovde?

Edit Stevanović: Vrlo ću kratko da iznesem svoj stav i stav stranke u ime koje ja ovde učestvujem u radu, vrlo je dugo trajao dok svoj sopstveni stav nisam izgradila, jer zaista je projekat toliko značajan, da je čovek bio u nekakvim dilemama, međutim, zahvaljujući nekim prezentacijama, zahvaljujući i mišljenjima koja su bila protiv projekta koji smo videli, zaista sam ja lično i i mnogi iz mog okruženja formirali stav koji može

samo da potvrdi to što je rečeno. Najgore je ništa ne uraditi, sigurno je da ne smemo dodati još dokaza tom stavu da živimo u palanci da se palanački ponašamo ili da iamo mentalitet zaista mislim da nikakve bojazni u tom smislu da će biti previše mesta za gledaoce da je previše sala predviđeno, previše sedišta, ja sam potpuno sigurna, da kako subotičani, tako i ljudi iz našeg okruženja a možda i sa većih udaljenosti, će to demantovati, potpuno sam sigurna da će svaka manifestacija imati svoje posetioce. Dovoljno sam stara da se sećam vremena kada je život, uopšte kulturni život u Subotici bio daleko intenzivniji sa aspekta posećenosti, sa aspekta interesovanja ljudi, sećam se i koncerata simfonijskog orkestra, sećam se toga da je pored profesionalnog pozorišta radilo i nekoliko amaterskih pozorišta, ja sam naprimer prvu pozorišnu predstavu videla u Nepkeru ovaj, gde su samo amateri nastupali, gde je sala uvek bila puna, da ne govorim o tome da ono štimovanje instrumenata pre nego što će se podići zavesa u ovome pozorištu o kom razgovaramo, i dan danas vrlo lepe uspomene budi u meni. Bili smo svi puni iščekivanja dok se zavesa nije podigla. Dakle ja tvrdim i to je već neko od mene ovde, pre mene rekao da potreba za kulturnim događajem nije jednom data stvar i zauvek definisana stvar, ona se sa mogućnostima po meni multiplikuje. Zaista nemam šta drugo da dodam sem da sam svaki put nakon svakog ovog razgovora sve više uverenija i da je ovo nešto što i Subotica i Vojvodina treba da dobiju nakon svih vremena dok se iz Vojvodine i Subotice sve odnosilo, sada je krajnje vreme da nam se i nešto vrati od svega toga. Hvala lepo...

Boško Krstić: Hvala lepo Editi Stevanović, gospodin Nemanja Simović, zamenik predsednika Skupštine opštine Subotica...

Nemanja Simović: Dobar dan svima, meni je naravno zadovoljstvo što sam u prilici da vas sve srdačno pozdravim. Ono što je važno i želim da istaknem je da jeste činjenica da smatram da mi ljudi koji usmeno rečeno dolazimo iz politike, ne bi trebalo preterano da se bavimo ovom temom. Meni je žao, što se jedna ovakva inicijativa i više ovakvih okruglih stolova nije održano u nekom periodu koji je iza nas, misim da smo izgubili jedno dragoceno vreme da smo mogli da sagledmo sve činjenice, i danas ne bismo imali jedan ovako nerešiv problem, a nadam se da ćemo ga ipak rešiti, i ne bismo imali jednu takvu enigmu. Ono što želim da istaknem jeste činjenica da ne smemo dozvoliti da uđemo u realizaciju jednog ovakvog projekta, gde nismo sve segmente ispitali, danas ne bismo došli u tu situaciju da se kajemo zbog određenih poteza. Ono što je najvažnije je činjenica da ja ako imam dobru informaciju a mislim da imam, jedan ovakav objekat i kada ga izgradimo, njegovo održavanje košta veoma skupo, ako je informacija tačna koju ja imam, to je na godišnjem nivou oko dva miliona eura, što je, priznaćete, veoma veliki novac, ako ulazimo u ovako veliku investiciju, treba da dobijemo odgovor na sva pitanja, a i neko je pre mene to rekao, čemu tri sale; ako treba da imamo tri sale da nam se obrazloži zbog čega, znamo, koliko stanovnika ima ovaj grad, ova opština, u formi potreba, kolika sala treba da bude, ko je naručio takav projekat, jer svi znamo kada gradimo kuću za sebe, projektantu kažemo kako želimo ono da izgleda, prema tome i projektantskoj kući rekao kakav projekat da pravi, nas interesuje ko je to rekao i kada. Povuciću jednu paralelu i reći ću vam da je za završetak radova na Sinagogi koji je takođe pre mene neko spomenuo, za završetak kompletne rekonstrukcije te zgrade je neophodno dva miliona eura, a mi ćemo ovde godišnje trošiti dva miliona eura samo na održavanje u toku jedne godine. Znači, to je jedan niz pitanja, za koje ću ja iskoristiti činjenicu da ovde sedi veliki broj ljudi, stručnih ljudi, na koji želim da date odgovor da bi svi na kraju kad donesemo odluku znamo da smo doneli pravu odluku. Eto, toliko sa moje strane, hvala vam lepo.

Boško Krstić: Hvala Vam lepo, gospodine Simoviću, gospodin Saša Vučinić, predsednik Skupštine opštine, on će ovih dana imati posla, čini mi se, baš sa ovom temom.

Saša Vučinić: Želim dobar dan svima i da istaknem jedno ogromno zadovoljstvo što smo danas imali priliku da učestvujemo na ovakvom okruglom stolu, zapravo nekoliko nedelja unazad smo imali jednu značajnu politizaciju ove teme, jedan prazan prostor, na koje je uskočilo milion sveznajućih ljudi, koji su davali različite informacije, i nekako bio jedan opšti utisak da je struka povukla, da su ljudi od pozorišta, da su ljudi od arhitekture, dakle, ustuknuli pred jednom lavinom pogrešnih ili polutačnih informacija, ne mogu vam opisati zbog predstojeće sednice Skupštine opštine koliko je značajno što smo danas imali jedan ovakav sastanak, i jednu priliku da čujemo ne samo buduće i sadašnje stanare Narodnog pozorišta, nego i ljude koji znaju istorijat tog pozorišta, same zgrade, i, naravno, projektante glavnog, koji je ovde dao nekoliko rešenja. Ja se iskreno nadam, da će biti prilike i da na prestojećoj sednici Skupštine opštine i odbornike koji ipak, na kraju krajevo o ovome odlučuju, da upoznamo makar sa delom ovih izlaganja, mislim da postoji način i mogućnost da da dobar deo ovih diskusija odbornici čuju direktno od učesnika ovog okruglog stola, i to bi bila prilika da koliko god da je moguće, postignemo jedan što širi politički konsenzus kao u pitanju u samom parlamentu. Taj konsenzus je potreban ne samo zbog datog trenutka, ne samo zbog prevazilaženja neke trenutne političke kažimo, krize, nestabilnosti, kada je u pitanju ovaj projekat, već i za taj naredni period

koliko je predviđeno je da traje ta izgradnja nove zgrade Narodnog pozorišta, politički front, da ono što vi, ljudi od struke zahtevate od nas, možemo realizovati a to znači, jedan jedinstven, lobistički stav i prema Novom Sadu i prema Beogradu, kada su u pitanju finansije za ovaj projekat jer moramo uvek imati u obzir da živimo u zemlji Srbiji, da jedan potpisan ugovor morate stalno potvrđivati, mada to ne bi ni jednoj ni drugoj zemlji bilo potrebno. Ono što želim da istaknem, jeste i stav gospodina Sorada, koje izuzetno cenim, retki su ljudi koji ostave trag. Mnogi su u prilici da dođu na poziciju, mnogi su u poziciji da obavljaju značajne funkcije, ali samo retki svojim talentom, angažmanom, odlučnošću ostave trag, i bilo mi je jako važno da čujem taj stav i taj stav negde otprilike u jednoj rečenici podudara se sa jednim stavom koju ja želim da poručim odbornicima. A stav je i danas izrečen, stav je i pokojnog gospodina Đinđića koji kaže: „Od vas očekujem da donesete odluku“. Ceo život ljudi donose odluke i preuzimaju odgovornost za svoje odluke i nema niko pravo da bude neodlučan, neopredeljen, ili je za ili je protiv, u svakom slučaju i jedan i drugi odgovor mora da ima svoju poslovičnu da kažem, poslovnički niz iza toga, jer trupa koja donosi nagrade ovom gradu, Pozorište kao ona suština i sadržaj zgrade i objekta o kojoj danas pričamo, jeste tu, zaslužuje da ima uslove za rad, i zbog toga tu je pred nam odluka, o tome, šta i kako uraditi, ja se samo nadam da evo ja apelujem i ovog puta na gradonačelnika pošto imamo zajedničke mogućnosti da sazovemo goste na tu sednicu kada se bude o ovome pričalo, da što više ljudi koji mogu da kažu i pozove odbornike na pravi način, budu prisutni, ako sam ja ipak predstavnik jednog ... Predsedničkog tela, ja ne bih iznosio lični stav, jer ipak sam ovde zahvaljujući jednoj grupaciji od šezdesetsedam odbornika, u kojoj postoje različiti stavovi, siguran sam da jedna ovakva prezentacija mogućih rešenja zgrade pozorišta rešice mnoge dilema i strahova od nekog o betonskom-staklenom monstrumu, ili već nečemu što će naružiti ovaj grad, sigurno je i to da ova tema interesuje sve subotičane možda će jedan manji deo i ulaziti i pratiti predstave, ali će svakako svi prolaziti pored te zgrade, i svi žele jedan prijatan vizuelni doživljaj centra grada na koji su i navikli. Hvala još jednom svima koji su bili prisutni u ime Skupštine i odbornika i nadam se da će ovo biti jedan stil i način razgovora i na samoj skupštini, dakle bez puno politike, bez puno emocija, jer donosimo jednu veoma bitnu i važnu odluku za nekoliko desetina godina unapred.

Boško Krstić: Najlepše hvala, gospodine Vučiniću, i evo mi se polako primičemo kraju, ja bih zamolio gospođu Ildiko Lovaš da dođe pored mene, novinari će o ovome pisati ...

Ildiko Lovaš: ... ali znaju i to, da ja volim Suboticu, da dok sam bila mlada, a to je bilo dosta davno, pre 12-13-14 godina, ja sam izjavila da moj posao je Subotica, Nekem Szabadka a dolgom, što znači da volim i tradiciju, i imala sam i razgovor sa Mirkom Grlicom onda kad sam izmislila sa saradnicima sa kolegama, da nam treba bista je li, Komora i Jakaba, onda smo imali razgovor, zašto, kad to nije toliko moderno u centru grada, i verujte, stvarno nije, ali moramo da imamo tu tradiciju da, mi smo mogli ići napred, moramo, ako neko dođe u Suboticu, da evo, ovoje naša Gradska kuća, ponosni smo, ali molim vas, to je neko izgradio. Neko je umro u konc lageru. Kad je posle 44. godine, je li, ...isto tako je Sinagoga i Palić. Ja mislim da tu nema dileme, njima je tu mesto u Velikom parku. Šta hoću da kažem? Hoću da kažem, da je nama veoma bitno i kako izgleda gospodin Škulteti, ko je to izgradio, ali, moim vas prošle godine je bilo 200 godina od njegovog rođenja. Ja sam mislila da nama treba gospodin Janoš Škulteti da tu stoji u svojim čizmama, onako kako je mali čovek izgledao, skulptura o njemu negde tu da gleda ovo naše pozorište, ono, što ćemo izgraditi i niko od onih, koji sad kažu, da nemojmo to da rušimo, znači, nije rekao.. ej, 200 godina! Nisam mogla da nađem saradnike za toj posao da odradim. Toliko o tome. Ja mislim, da svakako je gospodin Saša bio u pravu kad je rekao da treba da donesemo odluku, a nešto veoma važno, i to moramo znati da kad donesemo odluke, da li želimo da budemo deo rešenja ili deo problema. To moramo znati i tako moramo da odlučimo i tako moramo da radimo. I ja mislim da svaki trenutak i svaki dan i pozorište i glumci, i svi umetnici, koji su u ovom gradu i ne samo umetnici, nego i oni koji se bave takvim stvarima, su vredni tolko, da grad, da političari njima to daju da bi mogli to raditi. Ja mislim da smo mi toliko pametni, naši političari i naš grad, lokalna samouprava i Skupština da ćemo valjda uspeti to da radimo. Da svakih sto godina da napravimo jedan veliki korak. 1912. smo je li za četiri godine imali ovu gradsku kuću, zašto ne bismo imali posle 100 godine 2012. godine naše pozorište – Népszínház staro-novo. Hvala lepo.

Boško Krstić: Hvala lepo, evo na kraju želeo bih svima ne samo kojima su ovde želeo bih svima što više i što boljih argumenata za ono što misle, bez obzira dal se slažu ili se ne slažu sa ovima. Mi ćemo verovatno na taj način doći do pravog pozorišta, a naravno, želeo bih da se međusobno toliko cenimo, koliko sam ovde osetio da se ovde cene, i da budemo svesni toga da i ono mišljenje, koji se ne slaže sa nama, isto, na istom putu, da isto to žele, što želimo i mi. Evo, za kraj bih zamolio našeg gradonačelnika, gospodina gradonačelnika Gezu Kučera, da kaže nekoliko reči.

Geza Kučera: Gospodn Saša Vučinić je rekao dan on predstavlja jedno telo, skupštinsko telo, i govori u ime

tog skupštinskog tela. Ja predstavljam subotičane. Legitimno, zato sam dobio mandat. I zato sam danas i srećan i ponosan, što sam imao stvarno sagovornike, koji su me ubedili da ideja na kome radimo dugo godina je vredna pažnje, koja je za ovaj grad izuzetno važna stvar. Govorili su danas stručnjaci, arhitekti, umetnici, gospodin prethodni gradonačelnik, koji je obeležio ovaj grad mnogim objektima, govorili su mnogi drugi, i mislim da su svi oko te ideje da nama u Subotici treba pozorište. Ja ću, shodno svojim ovlašćenjima učiniti sve, da tu ideju sprovedem do kraja, ne zato, da bih ostavio ja sebi spomenik, nego zato što je ovom gradu potreban ne spomenik, potrebno živo pozorište, gde će naši glumci, stvarno raditi, živeti, stvarati nove vrednosti, duhovne vrednosti kako to sada čine. Želeo bih se svima vama još jednom zahvaliti, na toj podršci koju ste dali, na tim divnim porukama, koje ste dali, budite uz sve nas zajedno, idemo da realizujemo ovu ideju. Hvala svim gostima još jednom, a posebno hvala voditelju, koji je pomogao da ovaj naš današnji razgovor bude uspešan. Hvala lepo.